

KLAIPĖDOS UNIVERSITETO
SOCIALINIŲ IR HUMANITARINIŲ MOKSLŲ FAKULTETO
PSICHOLOGIJOS KATEDRA

DIRBANČIŲ IR NEDIRBANČIŲ STUDENTŲ AKADEMINĖ MOTYVACIJA IR
PSICHOLOGINĖ GEROVĖ

Pedagoginės psichologijos studijų programos
magistro baigiamasis darbas

Autorė

Neringa Lekavičiūtė

Darbo vadovė

prof. dr. Audronė Liniauskaitė

Klaipėda, 2020

TURINYS

ĮVADAS.....	3
LITERATŪROS APŽVALGA	6
1.1. Akademinė motyvacija.....	6
1.2. Akademinė motyvacija tyrimuose	11
1.3. Psichologinė gerovė ir ją aiškinančios teorijos.....	13
1.4. Psichologinė gerovė tyrimuose.....	16
1.5. Akademinė motyvacija ir psichologinė gerovė	18
1.6. Darbo ir nedarbo santykis su akademinė motyvacija ir psichologine gerove	20
2. TYRIMO METODIKA.....	22
2.1. Tyrimo dalyviai.....	22
2.2. Įvertinimo būdai.....	24
2.3. Tyrimo eiga.....	27
2.4. Duomenų apdorojimas	27
3. TYRIMO REZULTATAI	29
3.1. Dirbančių ir nedirbančių studentų akademinė motyvacija	29
3.2. Dirbančių ir nedirbančių studentų psichologinė gerovė.....	29
3.3. Akademinės motyvacijos ir psichologinės gerovės sąsajos tiriamųjų imtyje	31
3.4. Akademinės motyvacijos ir psichologinės gerovės sąsajos dirbančių studentų imtyje	33
3.5. Akademinės motyvacijos ir psichologinės gerovės sąsajos nedirbančių studentų imtyje ...	35
3.6. Akademinė motyvacija vyrų ir moterų imtyse	38
3.7. Psichologinė gerovė vyrų ir moterų imtyse.....	38
3.8. Akademinės motyvacijos skirtumai bakalauro ir magistrantūros studijų studentų grupėse .	39
3.9. Psichologinės gerovės skirtumai bakalauro ir magistrantūros studijų studentų grupėse	40
3.10. Studentų akademinės motyvacijos prognozavimas.....	41
4. REZULTATŲ APTARIMAS.....	44
IŠVADOS.....	47
LITERATŪRA	49
SANTRAUKA.....	55
SUMMARY	56
PRIEDAI	57

IVADAS

Nuo pat gimimo žmogus susiduria su naujais dalykais ir jų mokosi. Pradėjęs lankyti ikimokyklinio ugdymo įstaigą mokosi žaidimo pagalba. Mokykloje susiduriama su sunkesnėmis užduotimis, tad mokymasis reikalauja daugiau pastangų ir susikaupimo. Moksleiviai, pabaigę mokyklą savarankiškai pasirenka tolimesnę gyvenimo kryptį, mokyti aukštojoje mokykloje ar profesinėje, ar baigus 12 klasių mokslų nebetęsti ir įsitvirtinti darbo rinkoje. Tad studijos aukštojoje mokykloje pasirenkamos savarankiškai ir apsisprendus, kokios studijų krypties žinių siekiama įgyti. Tačiau ar visuomet studentai, studijuojantys aukštojoje mokykloje, turi motyvacijos mokytis?

Motyvacija – tai vienas svarbiausių faktorių lemiančių mokymosi sėkmę. Motyvacija psichologus ir kitų sričių mokslininkus domina jau seniai ir iki šių dienų vis dar yra dominanti sritis (Leščinskienė, Balynienė ir Kankevičienė, 2016). Anksčiau daugelis mokymosi motyvacijos tyrimų orientavosi į pradinės ir vidurinės mokyklos moksleivius, tačiau dabar vis daugiau tyrimų atliekama norint ištirti aukštųjų mokyklų studentų mokymosi motyvaciją (Komaraju and Karau, 2005).

Pasak Ginevičiaus, Korsakienės ir Stankevičienės (2004) šių dienų universiteto pagrindinis tikslas yra „rengti aukštos kvalifikacijos specialistus, gebančius ne tik prisitaikyti prie nuolat kintančių gyvenimo bei veiklos sąlygų, bet ir veikti jas“ (Ginevičius et al., 2004, p. 97). Norint įgyvendinti šį tikslą ne viskas priklauso tik nuo universiteto, didelę įtaką daro studento pasitikėjimas savimi, motyvacija bei studento jaučiama psichologinė gerovė. Ginevičius su bendraautoriais pabrėžia studentų motyvacijos tyrimų svarbą, nes kaip teigia autoriai, žinant motyvacijos problemines sritis, galima taikyti tinkamas mokymo strategijas, kurios „sudaro prielaidas sukurti aplinką, užtikrinančią studentų pasitikėjimą savimi bei skatinančią siekti mokymosi tikslų“ (Ginevičius et al., 2004, p. 97).

Studentai, neįstoję į valstybės finansuojamą vietą, norėdami studijuoti įsidarbina studijų laikotarpiu, kad galėtų sumokėti už studijas. 2016 metų „Sodros“ duomenimis studijų laikotarpiu dirbo 53 proc. kolegijų, 58 proc. universitetų bakalauro studijų studentų ir 75 proc. magistrantūros studijų studentų. Šie duomenys parodo, kad daugiau nei puse Lietuvos aukštųjų mokyklų studentų studijuodami dirba (Vyriausybės strateginės analizės centras, 2016). Ieškota naujesnių oficialiai pateiktų studentų darbo studijų laikotarpiu statistinių duomenų, tačiau jų rasti nepavyko. Darbas studijų metu daro įtaką studentų mokymosi motyvacijai ir psichologinei gerovei. Neretai studentas susiduria su sunkumais renkantis prioritetus tarp darbo ir studijų aukštojoje mokykloje. Šiuo laikotarpiu kiekvienas studentas individualiai apsisprendžia ir pasirenka savo prioritetus: daugiau laiko skirti darbui, mokslams ar bandyti derinti abi sritis. Šis pasirinkimas gali priklausyti nuo studento motyvacijos ir jos pobūdžio, siekti tam tikrų dalykų vienoje ar kitoje srityje. Dirbantis

studentas skiria mažiau laiko studijoms, darbų atlikimui. Tokioje situacijoje studentas jaučia spaudimą ir pasimetimą tarp dviejų gyvenimo krypčių, studijų ir darbo (Curtis, 2007).

Mančesterio Metropolitenos universitetas atliko studentų apklausą siekiant atskleisti su kokiais sunkumais susiduria dirbantys studentai. Išaiškėjo, kad studentai turi mažai laiko, kurį gali skirti mokslams (45 proc.), jaučia poreikį dirbti, kad galėtų toliau studijuoti universitete (31 proc.), sunku susikaupti paskaitų metu (22 proc.) ir praleidžiama daug paskaitų dėl darbo (22 proc.). Studentai, dirbantys nepilną darbo dieną, 20 valandų per savaitę ar mažiau, yra patenkinti savo darbo ir studijų situacija. Tačiau dalis studentų teigė, kad jeigu nebūtų būtinybės dirbti studijų metu, jie pasirinktų nedirbti. Pastebėta, kad darbas studijų metu studentams padeda vystyti socialinius įgūdžius, pasitikėjimą savimi, vadybinius gebėjimus, organizacinius gebėjimus ir teigiamai veikia asmens brandą. Darbas studijų laikotarpiu skatina nepriklausomybę ir asmens atsakomybę (Curtis, 2007).

Dauguma studentų pradėję studijuoti aukštojoje mokykloje turi prisitaikyti prie naujų reikalavimų akademinėje ir socialinėje srityse. Didesni akademiniai reikalavimai, o taip mokymasis savarankiškai, paskaitų lankymas ir rašto darbų pateikimas laiku tampa nelengva užduotimi, tik ką savarankišką gyvenimą pradėjusiems studentams. Šiuos sunkumus dažniausiai patiria jauni, tik ką mokyklą baigę ir atskirai nuo tėvų išvykę gyventi studentai (Clark & Schroth, 2010).

Taip pat pastebėta, kad studentų akademinė motyvacijai didelę įtaką daro jo psichologinė gerovė. Egzistuoja ir analogiškas ryšys kuomet motyvacija lemia asmens psichologinę gerovę. Nepatenkintas viena ar keliomis gyvenimo sritimis, jausdamas neigiamas emocijas, norėdamas pakeisti esamą situaciją, asmuo įgyja motyvacijos keisti ir pagerinti savo gerovę. Asmens pasitenkinimas santykiais, sveikata, finansine situacija, kuri glaudžiai siejasi su darbu, visa tai prisideda prie asmens motyvacijos ir gerovės. Bendrąja prasme gerą asmens savijautą atspindi psichologinė gerovė, kuri yra svarbus asmeninio ir socialinio augimo veiksnys (Emadpoor, Lavasani ir Shahcheraghi, 2016). Literatūroje nėra randama daug tyrimų, kuriuose būtų ieškoma motyvacijos ir psichologinės gerovės sąsajų, tačiau iš atliktų tyrimų matyti, kad sąsajos aptinkamos.

Šiame darbe norima patikrinti ar akademinė motyvacija siejasi su studentų psichologine gerove, taip pat siekiama plačiau patyrinėti galimas sąsajas tarp akademinės motyvacijos ir demografinių kintamųjų.

Darbo tikslas: nustatyti studentų akademinės motyvacijos sąsajas su psichologine gerove ir darbu bei nedarbu studijų metu.

Uždaviniai:

1. Įvertinti dirbančių ir nedirbančių studentų akademinės motyvacijos ir psichologinės gerovės skirtumus;

2. Atskleisti galimas sąsajas tarp akademinės motyvacijos ir psichologinės gerovės, dirbančių ir nedirbančių studentų grupėse bei visoje imtyje;
3. Palyginti skirtingų sociodemografinių grupių akademinę motyvaciją ir psichologinę gerovę;
4. Nustatyti kurie veiksniai (darbo statusas, psichologinė gerovė) geriausiai prognozuoja studentų akademinę motyvaciją.

LITERATŪROS APŽVALGA

1.1. Akademinė motyvacija

Visų pirma norint apibrėžti akademinės motyvacijos sampratą ir jos konstrukta, reikia apibrėžti motyvacijos sąvoką. Motyvacija – tai natūralus procesas, kuris nukreipia žmogaus energiją link tikslo, kad jis būtų pasiektas (Wlodkowski & Ginsberg, 2017). Pasak Jovaišos (1996), motyvacija – tai yra procesas, kuris reguliuoja asmenybės santykius su aplinka, jo veiklą per motyvų kaitą.

Akademinė motyvacija gali būti apibrėžiama kaip veiksnys, kuris daro įtaką individo mokymosi įstaigos lankymui, pastangoms mokantis ir siekiui įgyti išsilavinimą (Marsh, Craven, Hinkley ir Debus, 2003). Akademinė motyvacija gali būti apibrėžiama kaip mokymosi aplinkos veiksnys, kuris skatina mokytis ir būti aktyviu ugdymo procese (Ginevičius et al., 2004). Pasak Gage ir Berliner, tarp akademinės motyvacijos ir pasiektų mokymosi rezultatų yra aiškus priežastinis ryšys. Akademinė motyvacija padeda siekti pažangumo moksle ir aukštų mokymosi rezultatų (Gage & Berliner, 1994; cit. Leščinskienė ir et al., 2016).

Deci ir Ryan savideterminacijos teorija (self-determination theory) teigia, kad motyvuotame elgesyje gali išskirti du motyvuojantys veiksniai – vidinė motyvacija, išorinė motyvacija ir vienas veiksnys, kuris atspindi motyvacijos trūkumą, t.y. amotyvacija. Vidinė motyvacija siejasi su noru padaryti kažką todėl, kad tai iš prigimties yra įdomu, tuo tarpu išorinė motyvacija siejasi su noru padaryti kažką todėl, kad taip pasiekiamas tam tikras rezultatas (Deci & Ryan, 2008). Savideterminacijos teorijoje išskiriami autonominis ir kontroliuojamasis motyvacijos tipai. Autonominė motyvacija - tai kai elgiamasi savo noru ir pasirinkimu. Kontroliuojamoji motyvacija - tai kai elgiamasi dėl patiriamo spaudimo, siekiama konkrečių rezultatų, pasiekimų dėl išorinių veiksnių. Pasak savideterminacijos teorijos autorių Deci ir Ryan (2008) žmonės iš prigimties yra natūraliai aktyvūs, savarankiški ir motyvuoti sėkmei, nes pati sėkmė yra apdovanojimas, teikiantis pasitenkinimą. Savideterminacijos teorijoje išskiriami aštuoni motyvacijos tipai:

- Vidinė motyvacija:

1. Vidinė motyvacija žinoti – tai įsitraukimas į veiklas dėl pasitenkinimo mokantis, tyrinėjant ir atrandant naujus dalykus.

2. Vidinė pasiekimų motyvacija – tai siekis patirti pasitenkinimą, įveikiant save ir pasiekus rezultatų.

3. Vidinė motyvacija patirti stimuliaciją – tai konkrečioje veikloje esantys motyvuojantys stimuliaciniai potyriai.

- Išorinė motyvacija:

1. Išorinė reguliacija – tai su veikla nesisiejantis įsitraukimas į veiklą siekiant apdovanojimo ar rezultato.

2. Išorinė introjekcinė motyvacija – tai pareigos jausmo vedami veiksmai, siekiant išvengti gėdos bei kaltės.

3. Išorinė identifikuota motyvacija – tai veiksmų atlikimas siekiant internalizuoto tikslo, net ir esant nepatraukliai veiklai.

4. Integruota reguliacija – šios motyvacijos „reguliaciniai procesai yra visiškai integruoti į individo Aš sistemą“, motyvacija kyla dėl pačio individo poreikių ir vertybių.

- Amotyvacija – tai motyvacijos nebuvimas (Kairys et al., 2017).

Pasak Kairio ir bendraautorių (2017) integruota reguliacija dažnu atveju nenaudojama tyrimuose kaip motyvacijos rūšis. Šis motyvacijos tipas dažniausiai apžvelgiamas tik teorinėje perspektyvoje. Taip nutinka dėl to, kad integruota reguliacija turi daug empirinių panašumų su identifikuota motyvacija. Kita svarbi priežastis, kodėl integruota reguliacija dažnu atveju nenaudojama tyrimuose, kadangi ji „reikalauja aukšto psichikos integracijos lygio, kitaip sakant – brandos, ir todėl gali būti neaptinkama kai kuriuose individų grupėse, pirmiausia tarp jaunesnių asmenų“ (Kairys et al., 2017, p. 43). Autoriai pabrėžia, kad ši motyvacijos rūšis nėra aktuali tiriant akademinę motyvaciją, kadangi „respondentai šios reguliacijos nesupranta kaip akademinį veiklų atlikimo priežasties“ (Kairys et al., 2017, p. 43).

Apie išorinę ir vidinę motyvaciją kalba ir kiti autoriai. Čapienė ir Merkienė (2014) akcentuoja, kad išorinė motyvacija yra sąlygojama aplinkybių ir išorinių sąlygų, tai reiškia, kad išorinės motyvacijos esmę sudaro dalykai, kuriuos veikia aplinka. Pagal šį išorinės motyvacijos apibrėžimą galima teigti, kad asmuo sąmoningai veikia skatinamas išorinių veiksmų, kurie gali būti įvairūs, pvz., noras patirti sėkmę, būti įvertintas kito ar baimė patirti nesėkmę. Vidinę motyvaciją Čapienė ir Merkienė (2014) apibrėžia kaip norą atlikti veiklą, neveikiant jo jokiems išoriniams veiksniams, veikla atliekama dėl pačios veiklos ir asmens veiksmingumo. Tai toks elgesį įtakojantis motyvacijos tipas, kai elgesį lemiantys veiksniai kyla iš pačios asmenybės.

Vallerand rėmėsi Deci ir Ryan savideterminacijos teorija ir išskyrė tris motyvacijos tipus, atsižvelgiant į tai „ar motyvacija siejasi su konkrečia situacija, ar priešingai – yra bendra tendencija“ (Vallerand, 1997; cit. Kairys et al., 2017, p.43):

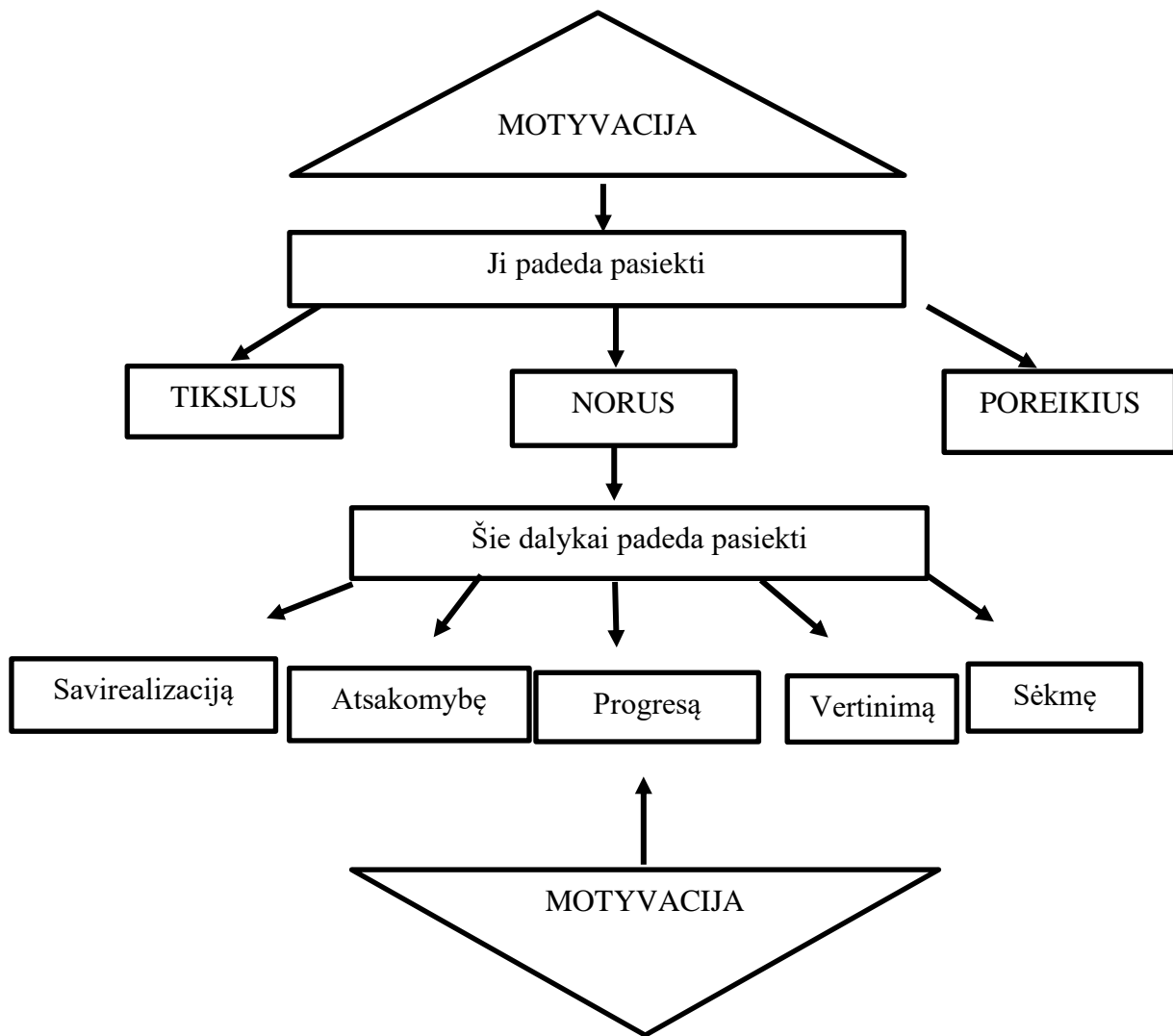
- situacinė – toks motyvacijos lygis, kai asmuo konkrečioje situacijoje ir konkrečiu laiku yra motyvuotas. Šiame motyvacijos procese svarbiausia ne priežastys dėl kurių kyla motyvacija, o pats procesas, kurio metu ji kyla;

- kontekstinė – ši motyvacija pasireiškia įvairiose srityse, motyvacija stabili specifinė ir dažniausiai vyksta tam tikrame kontekste;
- globalioji – ši motyvacija pasižymi iš dalies stabiliais su motyvacija susijusiais individualiais skirtumais (Kairys et al., 2017).

Motyvacija taip pat stipriai siejama su saviveiksmingumu, kuris lemia asmens motyvaciją siekti tikslų, jo įdėtas pastangas ir valios turėjimą tame tikslo siekime (Lemme, 2003). Saviveiksmingumas – tai asmens lūkesčiai ir įsitikinimai, kurie atspindi „kaip sėkmingai jis sugeba įvykdyti tam tikrą užduotį“ (Lemme, 2003, p. 112). Žmogus pasižymintis aukštu saviveiksmingumu dažniau imsis spręsti įvairias kylančias užduotis ir jį dažniau lydės sėkmė. Saviveiksmingumas kyla iš: asmeninės atlikties, emocinio santykio, susižavėjimo kitų pasiekimais, aplinkinių asmenų įtaka ir jų paskatinimai. Besikeičiant situacijai šiose keturiuose sferose, keičiasi ir asmens motyvacija. Asmens, kuris patiria daugiau teigiamų emocijų atliekant užduotį, pasiekia gerų rezultatų veiklose, mato, kad jo veikla sekasi ir kitiems, sulaukia jam svarbių asmenų paskatinimo ir palaikymo, saviveiksmingumas auga ir tuo pačiu didėja jo motyvacija. Žinoma galimas ir priešingas poveikis, kai motyvacija silpnėja dėl žemo saviveiksmingumo (Lemme, 2003).

Pasak Adamonienės tradiciniu požiūriu motyvacija „laikoma santykinai stabilia į procesą orientuoto požiūrio kognityvinė ir emocinė būseną tam tikru laiku“ (Adomonienė, 2010; cit. Abramauskienė ir Kirliauskienė, 2014). Remiantis šiuo požiūriu, motyvuotas studentas pradeda veikti, tuomet kai pajaučia poreikį, dar neturėdamas išsikėlęs tikslo. Motyvuotas studento elgesys siejasi su veiksmų vykdymo procesu. Pradžioje, prieš priimdamas sprendimą, studentas aiškinasi savo poreikius ir norus, pagal tai kiek realu juos išpildyti, norint pasiekti tikslą. Vėliau, pereinama į motyvuotą veiksmo vykdymo stadiją, kurios metu, išlaikant motyvaciją ir kontrolę, tvirtai siekiama tikslo. Šiame etape „pasireiškia veiklos inicijavimo, palaikymo ir vidinių ketinimų tenkinimo reiškiniai, atsiranda prieštaravimų, kodėl ir ar asmuo nori tai daryti, atsiranda realus šių minčių įgyvendinimas ir sėkmingas užbaigimas“ (Adomonienė, 2010; cit. Abramauskienė ir Kirliauskienė, 2014).

H. Löwe sudarė schemą, kurioje atsiskleidžia motyvacijos svarba mokymosi procese (1 pav.). Motyvuotas studentas siekia įgyvendinti savo tikslus, norus bei patenkinti turimus poreikius. Įgyvendinti ir pasiekti tikslai bei norai prisideda prie asmens tobulėjimo, padeda realizuoti jo potencialą, taip pat suteikia atsakomybės jausmą ir prisideda prie asmeninės sėkmės (Leščinskienė et al., 2016).

1 pav. H. Löwe motyvacijos svarbos mokantis schema (Leščinskienė et al., 2016)

Pasak Leščinskienės ir bendraautorių, motyvacija mokantis – tai vienas iš svarbiausių veiksnių, kuris lemia sėkmę ar nesėkmę. Autorės teigia, kad mokymosi programos rengiamos tokiu principu, kad norint jas įgyvendinti ir pasiekti teigiamų rezultatų, besimokantysis turi tikslingai dirbti ir įdėti pakankamai pastangų. Ilgalaikę motyvaciją palaiko tokie vidiniai veiksniai kaip asmeniniai besimokančiojo tikslai ir lūkesčiai, jo priimti įsipareigojimai, būdo bruožai, organizuotumas ir individualus situacijos vertinimas iš besimokančiojo perspektyvos. Taip pat akademinė motyvacijai įtakos turi išoriniai veiksniai, tokie kaip sąlygos mokytis, mokslo kokybė, besimokančiojo santykis su bendramoksliais ir dėstytojais. Esant stipriai motyvacijai asmuo geba aiškiai sau suformuoti mokymosi tikslus ir žinodamas mokymosi prasmę, efektyviai kaupia mokymosi patirtį, žinias, mokydamasis patiria pozityvias emocijas ir jausmus, dėl tokio besimokančiojo įsitraukimo į studijų procesą įsisavinama didelė dalis studijų medžiagos, taip vyksta kokybiškas mokymasis (Leščinskienė et al., 2016).

Pastebėta, kad individualūs veiksniai gali ne tik skatinti, bet ir slopinti besimokančio asmens akademinę motyvaciją. Leščinskienė ir bendraautorai (2016) išskiria šiuos motyvaciją slopinančius veiksnius:

- Baimė patirti nesėkmę mokymosi procese, dažnai siejama su neigiama asmens patirtimi mokykloje;
- Žema savivertė, nepasitikėjimas savimi ir savo gebėjimais;
- Protinių ir fizinių gebėjimų stoka ar sveikatos sutrikimai;
- Tikslų ir siekių neturėjimas;
- Dėmesio koncentracijos sunkumai, ap sunkintas įsitraukimas į mokymosi procesą;
- Žemi mokymosi procesui reikalingi įgūdžiai;
- Netinkama mokymosi aplinka;
- Empatijos tarp mokančiojo ir besimokančio stoka, dėl kurios susiformuoja neefektyvūs mokymosi santykiai;
- Netinkami, neįtraukiantys mokymosi ar mokymo metodai;
- Nepalankios šeimyninės aplinkybės, krizės;
- Laiko mokymuisi stoka;
- Nepalankus mokymosi grafikas, kuris nesiderina prie kitų besimokančiojo pareigų ir veiklų;
- Nepakankamos finansinės galimybės;
- Socialinės padėties, etninės ar kultūrinės diskriminacijos patirtis mokymosi aplinkoje;
- Polinkis į delinkventinį ar antisocialų elgesį;
- Sudėtinga socialinė situacija: nuolatinio gyvenamojo būsto neturėjimas, skolos;
- Tėvų išsilavinimo stoka ir neigiamas požiūris į mokslą.

Akademinė motyvacija labai svarbus faktorius, kuris lemia studentų mokymąsi, jo procese įdėtas pastangas ir siekį tobulėti. Motyvacijai aiškinti yra daug teorijų ir tai parodo, koks svarbus reiškinys yra motyvacija ir akademinė motyvacija, kurią lemia daugelis įvairių priežasčių, motyvų. Studento akademinė motyvai parodo jo suformuotą požiūrį ir santykį su mokslu. Kartais nutinka, kad besimokantysis turi daug skirtingų motyvų, kurie skatina jį mokytis ir motyvai būdami prieštaringi vieni kitiems, sukelia vidinį asmens konfliktą, kas kelia įtampą ir stresą besimokančiajam. Akademinė motyvacija – tai asmeninė besimokančiojo vidinė paskata, kuri padeda siekti savirealizacijos, tobulėjimo ir sėkmės (Leščinskienė et al., 2016).

1.2. Akademinė motyvacija tyrimuose

Motyvacija – svarbus veiksnys mokymosi procese, kuris padeda siekti užsibrėžtų tikslų. Lietuvos ir užsienio kontekste atlikta nemažai tyrimų, kuriais siekiama išsiaiškinti kas motyvuoja studentus, kokia motyvacijos rūšis juos veda siekti aukštų rezultatų. Leščinskienė ir bendraautorai (2016) Alytaus kolegijoje atliko tyrimą siekdamas išsiaiškinti studentų motyvus ir akademinę motyvaciją skatinančius bei slopinančius veiksnius. Šio tyrimo rezultatai parodė, kad 71 proc. studentų mokosi dėl išorinės motyvacijos veiksnių, tokių kaip: noras gauti išsilavinimą, galimybės gauti gerai apmokamą darbą, siekis įtikti tėvams, tėvų lūkesčiai, draugų įtaka, didelis mokymosi krūvis bei dėstytojų reiklumas ir kt. 29 proc. apklaustų studentų mokosi ir siekia rezultatų vedami vidinės motyvacijos: siekia įgyvendinti savo asmeninius tikslus ir lūkesčius, asmeninės savybės (užsispyrimas, atkaklumas), nori tobulėti ir daugiau išmokti studijų dalyke. Taip pat šiame tyrime nei vienas studentas nepasižymėjo amotyvacija – motyvacijos nebuvimu. Leščinskienės ir bendraautorių (2016) tyrime atsiskleidė tokie akademinę motyvaciją slopinantys veiksniai: neįtraukiančios paskaitos, studento tingumas, mokymosi dalyko neaktualumas ateities profesijai, didelis mokymosi krūvis, nepalankus paskaitų tvarkaraštis, draugų įtaka bei darbas studijų metu.

Kairys ir bendraautorai (2017) Klaipėdos universitete atliko studentų akademinės motyvacijos tyrimą ir rado sąsajas tarp praėjusio semestro pažymių vidurkio ir studentų pasitenkinimo studijomis. Taip pat tyrimo rezultatai parodė, kad „vidinė motyvacija ir autonomiškesni išorinės motyvacijos tipai teigiamai siejasi su pozityviomis akademinėmis pasekmėmis“ (Kairys et al., 2017, p. 46-47). Poteliūnienė (2018) atliko tyrimą Lietuvos studentų imtyje, siekdama nustatyti studentų motyvaciją pasirenkant profesiją. Tyrimo rezultatai parodė, kad didesnė dalis apklaustų studentų studijuoja vedami išorinės motyvacijos. Vidinės motyvacijos rodikliai žemesni nei išorinės, tačiau pakankamai aukšti, kad būtų galima teigti, jog nemažą įtaką pasirenkamai profesijai turi ir vidinė motyvacija. Šiame tyrime, priešingai nei Leščinskienės ir bendraautorių (2016) atliktame tyrime, daliai tiriamųjų buvo būdinga amotyvacija, tačiau šis rezultatas bendroje imtyje buvo pakankamai nedidelis. Autorei plačiau analizuojant gautus tyrimo rezultatus, pastebima, kad studentai pasižymi autonomine motyvacija, kuri pasak autorės būdinga tiek vidinei, tiek išorinei motyvacijai. Ši motyvacija – tai identifikacinis reguliavimas, kuris žmogui padeda įvertinti veiklos vertę ir tuomet su ja identifikuotis. Taip pat šiame tyrime nustatytas vidutiniškai stiprus ryšys tarp vidinės ir išorinės motyvacijos mokymesi (Poteliūnienė, 2018). Ginevičius ir bendraautorai (2004) atliko tyrimą ir nustatė, kad studentai, kurie yra nepasitikintys savimi, neryžtingi ir nepasižymi lankstumu, vertina studijuojamą dalyką ir studijų programą neigiamai. Kiti studentai, kurie studijų programą įvertina teigiamai, yra gebantys lengvai prisitaikyti. Būtent šių studentų, kurie programą vertino teigiamai, siekė aiškiai suvokti

studijuojamo kurso medžiagą, šie studentai pasižymi vidine motyvacija mokantis. Autoriai teigia, kad studentai, kurių motyvacinis tikslas nėra siekti žinių, dažnai orientuojasi į studijų rezultatus, kad atrodytų kompetentingi dėstytojų ir studijų kolegų akivaizdoje, šiems studentams yra būdinga išorinė mokymosi motyvacija.

Wilkesmann, Fischer ir Virgilito (2012) teigia, kad vidinė ir išorinė motyvacijos yra susijusios ir gali padėti sustiprinti viena kitą. Autoriai nustatė, kad vidinės motyvacijos vedamas studentas, gali pasižymėti ir išorine motyvacija, kuri nesulpnina vidinės jo motyvacijos. Pasak autorių, didžiausią įtaką asmens akademinėi motyvacijai daro jo asmeniniai lūkesčiai ir studijų struktūros suvokimas. Pagal tai galima teigti, kad kuo studentas labiau supranta studijų programą, pakankamai žino apie universiteto organizacinę sistemą, tuo jis yra labiau motyvuotas mokytis.

Newstead ir Hoskins (2000) atliko tyrimą ir nustatė, kad akademinė motyvacija glaudžiai susijusi su studento požiūriu į mokslą. Studento įdedamos pastangos bandant suprasti mokomąjį dalyką ir gebėjimas susieti naujas žinias su turimomis, atspindi vidinę studento motyvaciją. Analogiškai, paviršutiniškas požiūris į mokslus, įdėtos pastangos išiminti kuo daugiau informacijos, nesigilinant į jos turinį, bandymas nuspėti atsiskaitymų klausimus ir koncentruotis į tą informaciją, atspindi studento išorinę motyvaciją mokymesi. Tanaka, Mizuno, Fukuda, Tajima ir Watanabe (2009) atliko medicinos studentų akademinės motyvacijos tyrimą ir gavo rezultatus, kad išorinė motyvacija siejasi su geresniais studentų akademiniais pasiekimais.

Sivrikaya (2019) atliko tyrimą Turkijos Balikesir universiteto imtyje. Autoriaus atliktame tyrime buvo naudota akademinės motyvacijos skalė (AMS), kurios autoriai Vallerand ir bendraautoriai (Vallerand et al., 1992; cit. Sivrikaya, 2019). Šio tyrimo rezultatai parodė, kad šios imties studentams labiausiai būdinga išorinė reguliacija, taip pat nemaža dalis studentų pasižymėjo *vidine motyvacija žinoti*. Amotyvacija pasižyminčių studentų dalis buvo žemiausia visoje imtyje. Autoriui lyginant rezultatus pagal studentų lytį matyti, kad vyrų studentų akademinės motyvacijos įverčių vidurkis yra aukštesnis, nei studentų moterų. Kusurkar, Ten Cate, Vos, Westers ir Croiset (2012) palygino studentų ir studentų akademinę motyvaciją ir nustatė, kad vyrams labiau būdinga išorinė introjekcinė motyvacija, moterims būdinga integruota reguliacija ir išorinė introjekcinė motyvacija. Amotyvacija nebuvo būdinga nei vienai lyčiai. Brouse, Basch, LeBlanc, McKnight ir Lei (2010) lygindami studentų ir studentų akademinės motyvacijos ypatumus pastebėjo, kad nėra statistiškai reikšmingo skirtumo išorinės reguliacijos motyvacijoje. Tačiau tyrimo rezultatai parodė, kad lyginant akademinės motyvacijos skirtumus skirtingų lyčių grupėse, vidinės motyvacijos rezultatai buvo aukštesni moterų grupėje. Rasti statistiškai reikšmingi skirtumai visose vidinės motyvacijos tipuose. Lyginant moterų ir vyrų amotyvaciją nebuvo rasta statistiškai reikšmingų skirtumų.

Brouse ir bendraautoriai (2010) lygino skirtingų studijų kursų studentų motyvaciją ir nustatė statistiškai reikšmingus skirtumus tarp pirmojo ir paskutiniojo kurso studentų. Pirmo kurso studentai, palyginus su paskutinio kurso studentais, pasižymėjo aukštesne vidine ir išorine motyvacija.

Apibendrinant galima teigti, kad studentai universitete mokosi dėl skirtingų priežasčių: noro kuo daugiau sužinoti, įgijus išsilavinimą užimti aukštas pareigas, norėdami įrodyti sau, kad gali įveikti studijų laikotarpiu kylančius iššūkius, patenkinti tėvų lūkesčius ir kt. Studentų akademinė motyvacija nėra nekintanti, ji gali kisti priklausomai nuo įvairių priežasčių. Taip pat skirtingose studentų grupėse akademinė motyvacija gali skirtis, priklausomai nuo lyties, amžiaus ar kitų veiksnių.

1.3. Psichologinė gerovė ir ją aiškinančios teorijos

Liniauskaitė, Kairys, Urbanavičiūtė, Bagdonas ir Pakalniškienė (2012) psichologinę gerovę apibūdina kaip „vieną pozityviosios psichologijos reiškinių, kasdienybėje atpažįstamą kaip pasitenkinimas gyvenimu, jo sritimis (šeima, draugais, finansais ar kt.), savimi; kaip gyvenimo tikslingumo, prasmingumo, laimingumo jausmas.“ (Liniauskaitė et al., 2012, p. 35-36). Kiti autoriai šį konstrukta vertina panašiai, pasak Emadpoor ir bendraautorių (2016) psichologinė gerovė apibrėžiama kaip gyvenimas, grindžiamas savęs tobulėjimu, asmeniniu augimu ir tikslo turėjimu. Lopez-Torres Hidalgo ir bendraautoriai (2010) psichologinę gerovę apibrėžė, kaip asmens pusiausvyros rezultata, kuris pasireiškia tarp asmeninių lūkesčių ir pasiekimų asmens gyvenimo srityse. Lopez-Torres Hidalgo ir kolegos (2010) išskiria kelias sritis, kurios svarbios psichologinei gerovei: šeima, tarpasmeniniai ir emociniai asmens santykiai, fizinė ir psichologinė sveikata, darbas ir materialinės gyvenimo sąlygos.

Susnienės ir Jurkausko (2009) teigimu, psichologinė gerovė dažniausiai įvertinama pasitelkiant pertekliaus teoriją (angl. spillover theory), ši teorija sako, kad asmens pasitenkinimas kurioje nors vienoje gyvenimo sferoje daro įtaką pasitenkinimui kitose jo gyvenimo sferose. Taip pat Susnienė ir Jurkauskas (2009) pažymi, kad asmens sąmonėje svarbios gyvenimo sferos išrikiuotos pagal tam tikrą hierarchinę sistemą. Svarbiausia ir aukščiausia vietą užima bendrai suvokiama asmens gyvenimo kokybė. Vėliau pagal svarbumą eina individualiai surūšiuotos kitos asmens psichologinės gerovės dalys, tokios kaip: šeima, santykiai su kitais asmenimis, darbas, sveikata, laisvalaikis ir kt. Furmonavičius (2001) teigia, kad jei vienoje gyvenimo srityje jaučiamas pasitenkinimas, šis pasitenkinimo jausmas tuo pačiu padidina pasitenkinimo lygį ir kitoje asmeniui pagal svarbumą aukščiau esančioje gyvenimo srityje. Pagal šį veikimo modelį, aukštas pasitenkinimo lygis šeimoje padidina asmens pasitenkinimą gyvenimo kokybe. Taip pat gali nutikti

ir jaučiant nepasitenkinimą kuria nors gyvenimo sritimi, tačiau autorius pabrėžia, kad tai nebūtinai vyksta, asmuo gali jausti nepasitenkinimą darbinėje srityje, tačiau šį nepasitenkinimą gali kompensuoti kurdamas aukštesnį pasitenkinimo lygį namų ir šeimos srityje.

Seligman išskiria penkis elementus, skatinančius asmens psichologinę gerovę: teigiamos emocijos, asmens įsipareigojimai, sėkmingų santykių palaikymas, prasmės ir tikslo ieškojimas, bei asmeninių tikslų siekimas (Seligman, 2001; cit. Elfrink, Goldberg, Schreurs, Bohlmeijer ir Clarke, 2016). Asmuo pasižymi gera ir stabilia psichologine gerove, tuomet kai jam pakanka psichologinių, socialinių ir fizinių resursų, kurių jam pakanka įveikti kylančioms užduotims ir iššūkiams. Tačiau kartais nutinka, kad asmeniui nepakanka jo vidinių resursų, kurie jam padėtų įveikti iššūkius, kurie jam kyla, tuomet galima manyti, kad jo psichologinė gerovė yra žema. Analogiškai, kai asmeniui pakanka jo turimų resursų ir vidinių galių, tada galima teigti, kad jo psichologinė gerovė yra aukšta (Dodge, Daly, Huyton ir Sanders, 2012).

Kalbant apie psichologinę gerovę yra išskiriami du skirtingi požiūriai hedonistinis ir eudemoninis (Bulotaitė, Pociūtė, Bliumas ir Dovydaitienė, 2012). Hedonistiniu požiūriu gerovė apima asmens pasitenkinimą gyvenimu, teigiamą emociingumą ir neigiamą emociingumą (Bulotaitė et al., 2012). Psichologinės gerovės apibrėžime svarbią vietą užima laimingumo jausmo siekis, noras išvengti skausmo ir neigiamų jausmų (Kaliatkaitė ir Bulotaitė, 2014). Iš hedonistinio požiūrio pusės psichologinė gerovė apibūdinama per kelis komponentų, tokius kaip: teigiama nuotaika, neigiamų nuotaikų nebuvimas, laimės pojūtis (Šilinskas ir Žukauskienė, 2004).

Eudemoniniu požiūriu psichologinė gerovė apibūdinama kaip savęs priėmimas, geri santykiai su aplinkiniais žmonėmis, savarankiškumas, gebėjimas valdyti aplinką, asmenybinis augimas ir gyvenimo tikslo turėjimas bei siekimas (Bulotaitė et al., 2012). Pagal eudemoninį požiūrį, individai priimdami save ir matydami savo ribotumą stengiasi jausti kuo geriau. Bandoma išlaikyti kuo geresnius socialinius santykius ir savo aplinką formuoti taip, kad ji kuo labiau atitiktų poreikius: siekiama išlaikyti savo individualumą, autonomiją ir kiek įmanoma labiau save realizuoti (Kaliatkaitė ir Bulotaitė, 2014). Eudemoniniu požiūriu teigiama, kad psichologinė gerovė susideda iš asmens prasmingumo pajautimo ir jo saviraiškos. Dodge ir bendraautoriai (2012) pabrėžė, kad eudemoninio požiūrio perspektyva parodo, kiek gerai asmuo jaučiasi santykyje su savimi. Taip pat teigia, kad eudemoninis požiūris rodo asmens teigiamą psichologinį funkcionavimą ir asmens raidą. Kalbant apie eudemoninį modelį svarbus individualus asmens pasirinkimas ir tikslingas judėjimas sveikata stiprinančia kryptimi. Abu požiūriai hedonistinis ir eudemoninis pabrėžia asmens savireguliacijos svarbą. (Dodge et al., 2012).

Kitas psichologinės gerovės modelis, kurį sukūrė Carol Ryff, paremtas pozityvaus psichologinio funkcionavimo samprata (Ryff and Keyes, 1995, Ryff and Singer, 1996; cit. Bulotaitė

et al., 2012). Ryff psichologinės gerovės modelis apima gerus santykius su aplinkiniais, asmens tobulėjimą, savęs priėmimą. Iš pozityviosios psichologijos pusės asmens tobulėjimas susijęs su jo stiprybėmis ir gerovės plėtojimu. Ryff modelyje dėmesys nekrypsta į konkretų žmogaus gyvenimo kontekstą. Asmuo siekia tobulėti, projektuoja save kai augančią, atvirą naujiems potyriams asmenybę, geba realizuoti savo vidinį potencialą (Norrish, Williams, O’Connor ir Robinson, 2013). Ryan ir Deci (2001), kalbėdami apie Ryff psichologinės gerovės modelį, pažymi, kad psichologinė gerovė susideda iš šešių komponentų, kurie išreiškia asmens iššūkių sritis. Pagal šį modelį psichologinė gerovė susideda iš:

- savęs priėmimo,
- teigiamų ryšių ir santykių su kitais asmenimis,
- asmenybės augimo,
- gyvenimo tikslo turėjimo,
- autonomiškumo,
- gebėjimo valdyti aplinką.

Pagal šį modelį svarbiausias psichikos sveikatos, savęs aktualizavimo ir bendravimo aspektas yra savęs priėmimas. Pasak Keyes, Ryff ir Shmotkin (2002) psichologinė gerovė skiriasi nuo subjektyvios gerovės. Autorių teigimu, subjektyvi gerovė – tai vienas iš psichologinės gerovės komponentų, kuri atspindi: gebėjimas valdyti aplinką, asmens augimas ir tobulėjimas, tikslai gyvenime. Pagal šį psichologinės gerovės apibrėžimą, ji apima daug panašių, tačiau gan skirtingų pagal savo prasmę sąvokų. Psichologinės gerovės sudedamosios dalys, tokios kaip: psichinė sveikata, normaliai funkcionuojanti asmenybė, kuri siekia tobulėjimo ir yra susiformavusi kaip brandi, emocinis komfortas, gera finansinė padėtis ir aukšta gyvenimo kokybė (Ryan & Deci, 2001). Ryff psichologinės gerovės modelis apima daug gerovės sričių, tačiau tyrėjų yra kritikuojamas dėl aiškių modelio taikymo metodų trūkumo (Šarakauskienė ir Bagdonas, 2011).

Apibendrintai psichologinę gerovę galima apibūdinti kaip daugiamatį konstrukta, kuris apima asmens gyvenimo tikslingumą, jo prasmę, laimės jausmą, pasitenkinimą gyvenimo sąlygomis, santykiais su šeima, finansiniu saugumu, karjeros ir darbo galimybėmis bei pasiekimais (Liniauskaitė et al., 2012). Psichologinė gerovė – tai svarbus asmeninio ir socialinio augimo veiksnys. Esant psichologinei gerovei asmuo gali spręsti iškylančias problemas ir pasirinkti tinkamus veiksmus (Emadpoor et al., 2016). Švietimo sistemoje svarbu skatinti psichologinę gerovę, puoselėti pozityvius jausmus, teigiamą elgesį ir tinkamus pažinimo būdus (Norrish et al., 2013).

1.4. Psichologinė gerovė tyrimuose

Psichologinės gerovės tyrimai yra labai svarbūs norint suprasti asmens gerovės santykį su psichosocialiniais, demografiniais ir kitais veiksniais. Tad paskutinį dešimtmetį psichologinė gerovė sulaukia didelio mokslininkų dėmesio. Lietuvoje atliekama daug tyrimų norint išsiaiškinti moksleivių, studentų ar kitų grupių psichologinės gerovės situaciją (Kazlauskas ir Želvienė, 2013).

Atliktų tyrimų rezultatai parodė, kad randama sąsajų tarp psichologinės gerovės ir kai kurių demografinių kintamųjų, tokių kaip asmens amžius ir išsilavinimas (Kazlauskas ir Želvienė, 2013). Liniauskaitė ir bendraautorai (2012) atlikti tyrimai parodė, kad psichologinė gerovė siejasi su asmens lytimi, jo amžiumi, šeimynine padėtimi bei finansine padėtimi.

Kazlauskas ir Želvienė (2013) tyrimo metu gavo statistiškai reikšmingas sąsajas su asmens psichologine gerove ir amžiumi, t. y. kuo asmuo vyresnis, tuo žemesnė jo psichologinė gerovė. Amžiaus ir psichologinės gerovės santykį autoriai aiškina, kad jaunesniame amžiuje yra geresnė asmens sveikata, mažiau skundų jos atžvilgiu. Bulotaitė ir bendraautorai (2012) savo tiriamųjų imtyje apžvelgdami amžiaus rodiklius gavo šiek tiek kitokius rezultatus nei Kazlauskas ir Želvienė (2013). Bulotaitė ir bendraautorai (2012) tyrė skirtingų kursų studentus ir pastebėjo, kad žemesnių kursų studentai pasižymi žemesne psichologine gerove nei aukštesnių kursų studentai. Autoriai tokius rezultatus aiškina taip, kad pirmame kurse studentams reikia priprasti ir perimti naujus uždavinius ir naujas mokymosi sąlygas, kurios kelia daug streso. Jaunam tik mokyklą baigusiam asmeniui sudėtinga nuo griežtai struktūrizuoto mokymosi mokykloje persiorientuoti prie daugiau savarankiško mokymosi universitete. Bulotaitės ir bendraautorių (2012) atliktas tyrimas parodė, kad ketvirto kurso studentai taip pat pasižymi aukštesne psichologine gerove nei žemesnių kursų studentai. Pasak autorių, duomenys apie ketvirto kurso studentus yra prieštaringi, kadangi kiti mokslininkai nurodo priešingus rezultatus. Šiuos skirtumus tarp savo tyrimo kitų tyrimų Bulotaitė ir bendraautorai (2012) aiškina per pasirinkto tyrimo laiko padarytą įtaką, kadangi jų tyrimas buvo atliktas mokslo metų pradžioje, kuomet ketvirto kurso studentai dar nejaučia tokios didelės įtampos ir palyginti nedaug galvoja apie baigiamuosius darbus. Walker (2009) tyrimo duomenys taip pat parodė, kad vyresnių kursų studentai pasižymi aukštesne psichologine gerove negu žemesnių kursų studentai. Tokius pat skirtumus tarp žemesniųjų ir aukštesniųjų studentų psichologinės gerovės pastebėjo Grigorenko (2009).

Pastebėta, kad aukštesnį išsilavinimą, stabilias ir geresnes pajamas turintis asmuo, pasižymi aukštesne psichologine gerove, nei tas, kuris nėra patenkintas savo finansine situacija. Pasak autorių, didesnių pajamų ir psichologinės gerovės ryšį galima paaiškinti, tuo, kad didesnės pajamos užtikrina geresnę asmens gyvenimo kokybę (Kazlauskas ir Želvienė, 2013).

Bulotaitė ir bendraautorai (2012) teigia, kad psichologinė gerovė yra svarbus veiksnys palaikant tinkamą psichikos sveikatą, užtikrinant karjerą ir jos pasiekimus, geresnius socialinius santykius bei asmens ilgaamžiškumą. Kazlauskas ir Želvienė (2013) išskiria kitus veiksnius, kurie taip pat turi įtakos gerai asmens psichologinei gerovei palaikyti: stabilios ir pakankamos pajamos, įsidarbinimo galimybės, fizinė sveikata, asmenį tenkinančios gyvenimo sąlygos, aukšti pasiekimai mokymesi, gebėjimas įveikti stresą ir tinkama reakcija į kylančius stresorius. Zahoor (2015) kaip ir kiti autoriai pabrėžia psichinės sveikatos svarbą ir mini, kad aukšta psichologinė gerovė yra vienas iš veiksnių, padedantis ją palaikyti. Autorius taip pat mini, kad aukšta psichinę gerovę pasižymintys, asmenys greičiau prisitaiko prie besikeičiančių aplinkos sąlygų. Autoriaus teigimu, žema psichologine gerove pasižymintys, asmenys turi sunkumų palaikyti gerus socialinius santykius, patiria sunkumų prisitaikant prie aplinkos pokyčių, patiria sunkumų sprendžiant kylančias užduotis bei pasiekia žemų rezultatų veikoje. Zahoor (2015) teigia, kad psichologinė gerovė turi įtakos asmens siekiamiems rezultatams.

Tiriant studentų psichologinę gerovę dažniausiai lyginami gerovės ypatumai studentų imtyje ir studentų bei nestudijuojančių asmenų imtyje (Cooke, Bewick, Barkham, Bradley & Audin, 2006). Cooke ir bendraautorai (2006) teigia, kad lyginant studijuojančių ir nestudijuojančių asmenų psichologinę gerovę, matyti, kad studentų psichologinė gerovė yra prastesnė. Studentai patiria stresą dėl akademinų, finansinių ir santykių sunkumų, jiems du kartus dažniau būdingas nerimas ir depresiškas, nei nestudijuojantiems asmenims. Kalbant apie studentų psichologinę gerovę Kazlauskos ir Želvienės (2013) atliktame tyrime nustatyta, kad studentų psichologinė gerovė aukštesnė nei kitų tyrimo dalyvių, kurie nestudijuoja. Tai parodo, kad asmens profesinis užimtumas yra reikšmingas jo psichologinei gerovei.

Pastebėta psichologinės gerovės skirtumų lyginant vyrų ir moterų imtis. Phillips, Sen, McNamee (2018) nustatė, kad moterų psichologinė gerovė prastesnė nei vyrų. Tačiau, Chen, Wong, Ran ir Gilson (2009) tyrimo rezultatai parodė, kad moteriškos lyties studentės pasižymi geresne psichologine gerove nei vyriškos lyties studentai. Šiems autoriams taip pat pritaria Walker (2009), kuris atlikęs tyrimą gavo rezultatus patvirtinančius, kad moterų psichologinė gerovė geresnė nei vyrų. Taip pat pastebėta, kad moteriškos lyties studentės geriau vertina savo asmeninį augimą, gebėjimą tobulėti, pasitenkinimą tarpasmeniniais santykiais, vyriškos lyties studentai šias sritis vertina prasčiau (Ryff, 1995; Ryff & Singer, 2002). Kavaliauskienė (2009) atliko tyrimą ir nustatė, kad moterys pasižymi geresne psichologine gerove. Autorė tiriamųjų imtyje išskyrė reikšmingus skirtumus gyvenimo tikslo, asmeninio tobulėjimo ir savęs priėmimo srityse. Kiti autoriai neranda skirtumų tarp studentų ir studenčių gebėjimų priimti save, autonomijos, aplinkos kontrolės, gyvenimo tikslų turėjimo ir jų siekimo (Ryff & Singer, 2002). Bulotaitė ir bendraautorai (2012),

atlikdami studentų psichologinės gerovės tyrimą, nerado statistiškai reikšmingų skirtumų tarp vyrų ir moterų. Bulotaitės ir kolegų (2012) gauti rezultatų skirtumai, lyginant vyrų ir moterų imtis, gali būti aiškinami tuo, kad kiti autoriai psichologinę gerovę apibrėžė per asmenybės tobulėjimą, augimą ir savirealizaciją, o Bulotaitės ir kolegų (2012) tyrime psichologinė gerovė buvo apibrėžiama daugiau per sveikatos prizmę. Nors Bulotaitė ir bendraautoriai (2012) negavo reikšmingų skirtumų studentų lyties imtyje, tačiau lyginant moteris ir vyrus visgi išryškėjo keli skirtumai. Tyrimo rezultatai parodė, kad moteriškos lyties studentės dažniau patiria psichosomatinius negalavimus, turi daugiau sveikatos nusiskundimų ir jų bendras sveikatos rodiklis yra žemesnis nei vyriškos lyties studentų. Ansari, Labeeb, Moseley, Kotb ir El-Houfy (2013) atliko psichologinės gerovės tyrimą Egipto studentų imtyje ir nustatė, kad studentės moterys dažniau nei studentai vyrai patiria nerimą, stresą, jaučia nepasitenkinimą finansine padėtimi.

Apibendrinus galima teigti, kad asmens psichologinė gerovė priklauso nuo daugybės faktorių kaip lytis, amžius, finansinė padėtis ir kt. Taip pat svarbu paminėti, kad egzistuoja tarpkultūriniai skirtumai, kurie gali lemti prieštarigus skirtingų autorių gautus rezultatus.

1.5. Akademinė motyvacija ir psichologinė gerovė

Mokslininkai tyrinėdami akademinę motyvaciją atranda jos sąsają su psichologine gerove (Emadpoor et al., 2016). Ryan ir Deci (2000) lygindami asmenis pagal jų vyraujančią motyvacijos tipą, išskiria, kad vidinė motyvacija pasižymintys asmenys, palyginus su asmenimis, kurių motyvacija yra išorinė, yra labiau savimi pasitikintys, daugiau besidomintys, kūrybiškesni, energingesni ir pasižymi geresne psichologine gerove.

Atlikta nemažai tyrimų ieškant sąsajų tarp psichologinės gerovės ir mokymosi motyvacijos. Artino, La Rochelle ir Durning (2010) nustatė, kad esant žemesnei studentų psichologinei gerovei, negatyviam emocingumui, motyvacija yra žemesnė, nei esant aukštesnei gerovei. Ouweneel, LeBlanc ir Schaufeli (2011) nustatė, ryšį tarp studentų teigiamų emocijų patyrimo ir vidinės motyvacijos, sąmoningo mokymosi ir savarankiško įsitraukimo į studijas. Pasak Siu, Bakker ir Jiang (2013), studentas, kuris studijuoja sąmoningai, vedamas *vidinės motyvacijos žinoti*, nes studijuojamas dalykas jam yra patrauklus, patirs didesnę psichologinę gerovę, nei tas, kuris studijuos jam neįdomų dalyką. Wach, Karbach, Ruffing, Brünken ir Spinath (2016) nustatė, kad akademinę motyvaciją veikia ne tik išorinė studijų aplinka, ją veikia ir vidiniai besimokančiojo veiksniai. Studentai, kurie jaučia pasitenkinimą gyvenimu ir studijomis pasižymi aukštesne akademinė motyvacija.

Tyrimai parodė, kad autonominė motyvacija yra susijusi su psichologine gerove. Pagrindinių psichologinių poreikių patenkinimas, savarankiškumas stiprina autonominę motyvaciją, kuri apima vidinę ir išorinę identifikuotą motyvaciją (Deci and Ryan, 2008)

Mokslininkai išskiria psichologinės gerovės ir motyvacijos ryšius, pagal motyvacijos tipą. Ryan ir Deci (2000) teigia, kad vidinė motyvacija siejasi su asmens poreikių patenkinimu. Tačiau autoriai pabrėžia, kad motyvuoja tik tai, kas skatina asmens susidomėjimą, kelia iššūkius ir yra asmeniui dar naujas ir nepatirtas. Veikloje, kuri atliekama vedant vidinės motyvacijos, asmeniui sukelia pasitenkinimą pats veiklos atlikimas, veikla, kuri atliekama dėl išorės motyvų, pasitenkinimą kelia tuomet, kai gaunamas patvirtinimas, pastiprinimas iš aplinkos, ši veikla savaime nesuteikia pasitenkinimo (Ryan & Deci, 2000). Nustatytas vidinės ir išorinės motyvacijos ryšys su psichologine gerove, esant vidinei motyvacijai asmens psichologinė gerovė aukštesnė nei dominuojant išorinei motyvacijai (Miquelon & Vallerand, 2008). Ryan ir Deci (2000) teigia, kad vidinė motyvacija teigiamai siejasi su psichologinės gerovės komponentais, tokiais kaip pasitikėjimas savimi, saviaktualizacija, nerimo ir depresiškumo nebuvimu. Išorinė motyvacija, pasak autorių, su šiais psichologinės gerovės komponentais siejasi neigiamai.

Rastos sąsajos tarp motyvacijos ir patiriamo streso ir neigiamų išgyvenimų aukštojoje mokykloje. Rezultatai parodė, kad esant vidinei motyvacijai, streso ir neigiamų išgyvenimų lygis mažesni, o esant amotyvacijai mokytis patiriamas didesnis stresas bei neigiami išgyvenimai (Kaufman, Agars ir Lopez-Wagner, 2008). Stresas ir neigiami išgyvenimai veikia asmens psichologinę gerovę.

Baker (2004) atliko tyrimą siekdama išsiaiškinti akademinės motyvacijos ir psichologinės gerovės santykį, tyrime buvo pasirinkti antro kurso psichologijos studijų studentai. Baker (2004) nustatė, kad esant aukštesnei amotyvacijai ir žemesnei vidinei motyvacijai, studentai pasižymi prastesne psichologine gerove. Nebuvo rasta statistiškai reikšmingo santykio tarp išorinės motyvacijos ir psichologinės gerovės. Bailey ir Philips (2015) atliko tyrimą pirmo kurso psichologijos studentų imtyje, siekdami atskleisti studentų motyvacijos ir psichologinės gerovės ryšius. Bailey ir Philips tyrime nustatyta, kad studentų akademinė motyvacija statistiškai reikšmingai koreliuoja su išorine motyvacija. Autoriai nerado statistiškai reikšmingo amotyvacijos santykio su studentų psichologine gerove. Omar, Jain ir Noordin (2013) nustatė abipusį motyvacijos mokantis ir gerovės ryšį. Autorių rezultatai parodė, kad studijose motyvuoti studentai jaučia gerovę ir laimę, o taip pat gerovė skatina studentus būti motyvuotais ir siekti aukštų studijų rezultatų.

Apibendrinus galima teigti, kad randama akademinės motyvacijos ir psichologinės gerovės sąsajų. Aukšta studentų akademinė motyvacija dažniausiai siejasi su aukšta jų psichologine gerove, taip pat akademinės motyvacijos nebūvimas – amotyvacija, siejasi su žema gerove.

1.6. Darbo ir nedarbo santykis su akademinė motyvacija ir psichologine gerove

Pasak Prause ir Dooley darbas – tai daugumos žmonių esminis kasdienio gyvenimo elementas, kuris suteikia asmens gyvenimui laiko struktūrą, ryšius, socialines normas ir finansinę naudą (Prause & Dooley, 2000; cit. Maynard & Feldman, 2011). Studentai, kurie įstoja į valstybės nefinansuojamas studijų vietas, dažnai privesti dirbti norėdami studijuoti, kad galėtų sumokėti už mokslą. Kuo daugiau valandų studentas dirba, tuo mažiau laiko jis skiria studijoms, socialiniams santykiams ir poilsiui. Studentas, turintis finansinių įsipareigojimų, tokių kaip: mokestis už studijas, nuoma ir mokesčiai, turi dirbti daugiau valandų, kartais net paskaitų metu, dėl šios priežasties jam tampa sudėtinga derinti studijas ir darbą (Huie, Winsler ir Kitsantas, 2012). Tamulienė (2014) pritaria Huie ir bendraautoriams (2012) ir teigia, kad darbas studijų metu daro neigiamą poveikį studentų mokymuisi. Pasak autorės, dirbantys studentai praleidžia paskaitas, seminarus, palyginus su nedirbančiais studentais, mažiau laiko skiria savarankiškam mokymuisi, akademinė darbų atlikimui ir pasiruošimui atsiskaitymams. Studentas, pasižymintis aukšta akademinė motyvacija, geba subalansuoti darbo ir studijų veiklas ir pasiekti aukštų rezultatų (Huie, et al., 2012).

Nėra atlikta daug tyrimų, kurie lygintų dirbančių ir nedirbančių studentų akademinę motyvaciją ir psichologinę gerovę. Kalbant apie psichologinės gerovės ir darbo santykį, mokslininkus labiausiai domina suaugusių, darbo neturinčių, asmenų psichologinė gerovė, taip pat studijas baigusių ir darbo rinkoje bandančių įsitvirtinti buvusių studentų psichologinė gerovė. Mokslinių tyrimų stygius šia tema parodo, kokia dar neištyrinėta ši sritis.

Lee ir Pang (2014) teigia, kad suaugę dirbantys asmenys yra motyvuoti vidine ir išorine motyvacijomis siekti mokslo. Dirbantys asmenys, kurie siekia aukštojo mokslo, turi tikslą pasiekti aukštų studijų rezultatų ir išmokti to kas bus naudinga darbo praktikoje. Huie ir bendra autoriai (2012) lygino pirmo kurso pirmame semestre studijuojančių dirbančių ir nedirbančių studentų motyvaciją. Autorių atliktame tyrime nebuvo rasta statistiškai reikšmingų skirtumų tarp dirbančių ir nedirbančių studentų akademinės motyvacijos. Huie ir bendra autoriai (2012) šių dviejų grupių skirtumo nebuvimą aiškina remdamiesi tuo, kad pirmo kurso pirmo semestro studentai dar neturi daug akademinės patirties. Huie ir bendra autoriai (2012) kelia hipotezę, kad studentų baigusių pirmąjį studijų kursą, akademinė motyvacija kils priklausomai nuo jų akademinė patyrimų pirmajame studijų kurse.

McKee-Ryan, Song, Wanberg ir Kinicki (2005) atlikę tyrimą pastebėjo, kad dirbantys asmenys pasižymi aukštesne psichologine gerove nei nedirbantys. Naujokaitė (2006) nustatė skirtumus dirbančių asmenų imtyje, pagal jų darbo stažą. Nustatė, kad trumpiau dirbantys asmenys labiau orientuoti į asmenybės augimą nei ilgiau dirbantys, o ilgesniu darbo stažu pasižymintys asmenys pasižymi geresniais gebėjimais pasirinkti ir susikurti savo aplinką. Pasak Kazlauskio ir

Želvienės (2013), randamas reikšmingas skirtumas tarp asmenų, kurie bent kartą gyvenime yra netekę darbo ir tų, kurie tokios patirties neturi. Asmenys, kurie bent kartą yra netekę darbo, pasižymi žemesne psichologine gerove.

Kalbant apie dirbančius studentus Lederman (2009) pastebėjo, kad studentai, dirbantys puse darbo dienos, t. y. 20 valandų per savaitę, pasižymi aukštesne psichologine gerove, nei studentai dirbantys pilną darbo dieną. Taip pat autorius nustatė, kad dirbantys studentai turi aukštesnius lyderystės įgūdžius. Pastebėta, kad studentai, kurie studijų metu įsidarbina, turi aukštesnius psichologinės gerovės įverčius, nei tie studentai, kurie studijų laikotarpiu tik mokosi.

Brouse ir bendraautoriai (2010) nustatė, kad dirbantys studentai, kurie dirba, kad sumokėtų studijų mokesčių, pasižymi žemesne išorine motyvacija ir aukštesne amotyvacija, nei tie studentai, kurie nedirba. Nonis ir Hudson (2006), teigia, kad dirbantys studentai, palyginti su studijų metu nedirbančiais, mažiau laiko skiria mokslams, mažina savo akademinį pasiekimų standartus, įdėdami minimalias pastangas mokantis. Tamulienė (2014) pabrėžia, kad dirbantys studentai jaučia didesnę stresą, nei jų nedirbantys kolegos. Chow (2007) tyrė Kanados studentų psichologinę gerovę ir nustatė lyties ir darbo santykį su psichologine gerove. Nustatyta, kad studentės moterys patiria mažiau streso dėl finansų ir darbo.

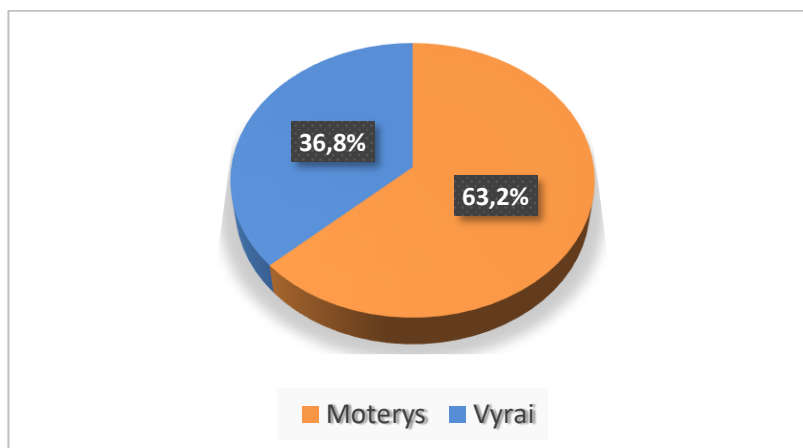
Taip pat pastebėta, kad paskutinių kursų studentams darbas neigiamai veikia akademinį pasiekimą. Ilgėjančios darbo valandos nuolatiniame darbe trukdo studentams susikaupti ir siekti aukštų pasiekimų akademinėje srityje (Curtis, 2007).

Susipažinus su kitų autorių atliktais tyrimais matyti, kokia svarbi akademinės motyvacijos reikšmė studentų mokymosi procese. Studentų akademinė motyvacija siejasi su jų psichologine gerove. Studentų gerovė įvairiose gyvenimo srityse stiprina arba silpnina asmens akademinę motyvaciją. Svarbų vaidmenį suaugusio asmens gyvenime užima darbas, kuris taip pat siejasi su studentų akademinė motyvacija ir jų gerove. Kadangi nėra atlikta daug tyrimų, kurių tikslas būtų nustatyti studentų akademinės motyvacijos ir psichologinės gerovės sąsajas su darbu, šiame tyrime bus bandoma nustatyti koks šių kintamųjų ryšys su darbu studijų metu.

2. TYRIMO METODIKA

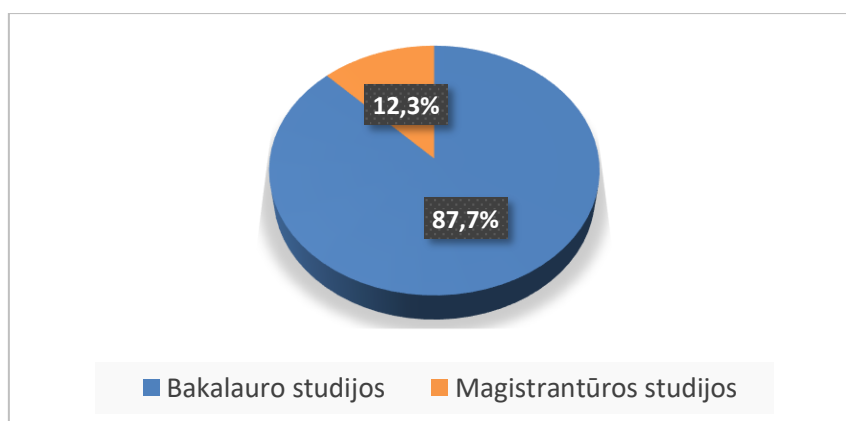
2. 1. Tyrimo dalyviai

Tiriamieji. Tyrime dalyvavo 163 studentai iš Lietuvos aukštųjų mokyklų: Klaipėdos universiteto, Vilniaus universiteto, Kazimiero Simonavičiaus universiteto ir kt. Tyrimo dalyviai apklausoje dalyvavo savanoriškai, anketas pildė internetinėje apklausų sistemoje. Tiriamieji pasirenkami įvairių specialybių ir amžiaus studentai. Iš viso apklausta 103 moterys ir 60 vyrų (2 paveikslėlis).

2 pav. Tyrimo dalyvių pasiskirstymas pagal lytį

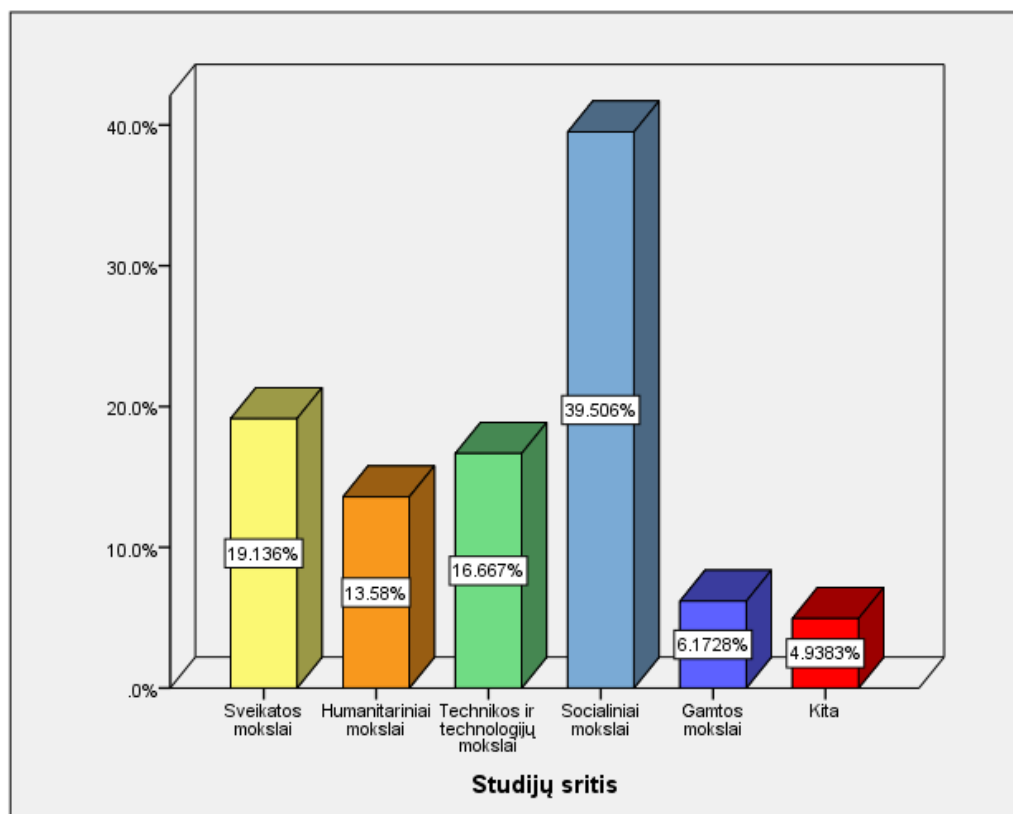
Tyrime dalyvavo 143 bakalauro studijų studentų ir 20 magistrantūros studijų studentų (3 paveikslėlis).

3 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal studijų pakopą

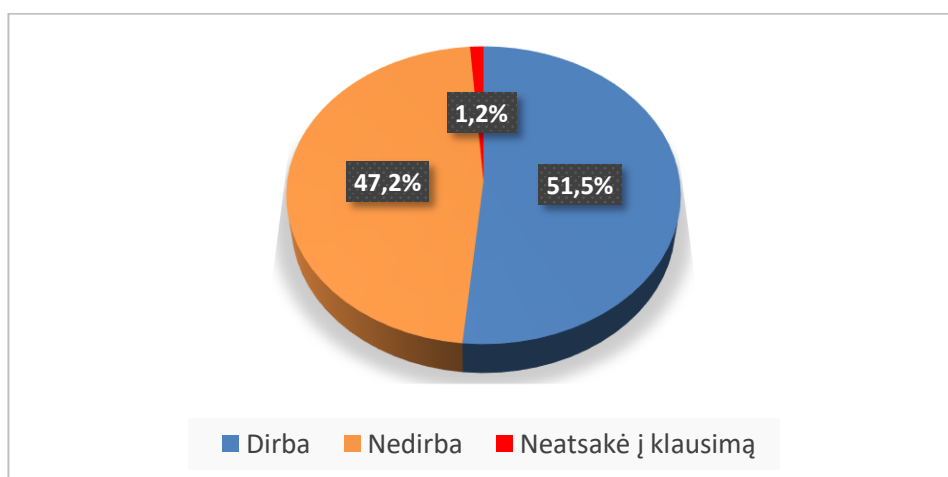
Pagal studijų sritis tiriamieji išsiskirstė įvairiai. Tyrime daugiausiai dalyvavo socialinių mokslų studentų – 64. Taip pat tyrime dalyvavo: 31 sveikatos mokslų studentas, 27 technikos ir technologijų mokslų studentai, 22 humanitarinių mokslų studentai, 10 gamtos mokslų studentų, 8

studentai, kurie nurodė savo studijų sritį kaip „kitą“ ir 1 studentas, kuris nepasirinko jokio atsakymo (4 paveikslėlis).

4 pav. Tiriųjų pasiskirstymas pagal studijų sritį

Tiriųjų imtyje 84 studentai įvardino, kad dirba, 77 studentai teigė, kad nedirba ir 2 studentai neatsakė į klausimą (5 paveikslėlis).

5 pav. Dirbančių ir nedirbančių tiriųjų pasiskirstymas

2.2. Įvertinimo būdai

Studentų mokymosi motyvacijai įvertinti naudojama Kairio ir bendraautorių (2017) parengta studentų akademinės motyvacijos skalė (SAMS-21). Skalė sudaryta iš 21 teiginio, kurie įeina į 7 subskales:

- Vidinė motyvacija žinoti – teiginiai šioje subskalėje siejasi su įsitraukimu į veiklas dėl malonumo, kuris gaunamas mokantis ir sužinant naujų dalykų.
- Vidinė pasiekimų motyvacija – teiginiai šioje subskalėje siejasi su siekiu patirti pasitenkinimą įveikiant save, geru rezultatu baigiant veiklą.
- Vidinė motyvacija patirti stimuliaciją – į šią subskalę patenka teiginiai, kurie siejasi su stimuliuojančiais potyriais veikloje, motyvuojančiais asmenį.
- Išorinė identifikuota motyvacija – teiginiai šioje subskalėje siejasi su asmens laisvu pasirinkimu atlikti net ir nemalonią veiklą dėl jam svarbaus, internalizuoto tikslo.
- Išorinė introjekcinė motyvacija – šios subskalės teiginiai yra susiję su veiksmų atlikimu dėl pareigos jausmo, siekiant išvengti kaltės ir gėdos.
- Išorinė reguliacija – teiginiai šioje subskalėje siejasi su asmens siekiu atlikti veiksmą dėl trokštamo rezultato, kuris nesisieja su pačia veikla.
- Amotyvacija – teiginiai šioje subskalėje atspindi asmens motyvacijos trūkumą.

Teiginiai vertinami pagal Likerto 7 balų skalę. Kiekvienam teiginiui galima parinkti tinkamiausią reikšmę nuo 1 iki 7: 1 – visiškai nepritariu, 2 – nepritariu, 3 – labiau nepritariu nei pritariu, 4 – nei pritariu, nei nepritariu, 5 – labiau pritariu nei nepritariu, 6 – pritariu, 7 – visiškai pritariu.

Vidinis skalių suderinamumas šiame tyrime įvertintas apskaičiuojant Cronbach Alpha statistikos reikšmes. Lentelėje pateiktos šiame tyrime gautos Cronbach Alpha reikšmės, iš kurių matyti, kad visų skalių vidinis suderinamumas yra priimtinas, kadangi Cronbach Alpha reikšmės yra didesnės nei 0,7. Taip pat lentelėje pateiktos skalės autorių gautos Cronbach Alpha reikšmės.

1 lentelė. SAMS-21 skalių vidinio suderinamumo rodikliai

SAMS-21 subskalių	Cronbach Alpha šiame darbe	Skalės autorių pateikta Cronbach Alpha
Vidinė žinoti	0,855	0,92
Vidinė pasiekimų	0,785	0,77
Vidinė patirti stimuliaciją	0,909	0,79
Išorinė identifikuota	0,856	0,76
Išorinė introjekcinė	0,843	0,82
Išorinė reguliacija	0,865	0,74
Amotyvacija	0,882	0,83

Studentų psichologinei gerovei įvertinti naudojama Kairio, Bagdono, Linauskaitės, Pakalniškienės (2013a) parengta Lietuviškoji psichologinės gerovės skalė jaunimui (LPGS-J). Skalė sudaryta iš 69 teiginių, kurie suskirstyti į 10 psichologinės gerovės subskalių:

- Pasitenkinimo gyvenimu ir savimi – ši subskalė apima „bendrą teigiamą ir neigiamą emocinį gyvenimo ir savęs paties vertinimą“ (Kairys et al., 2013a, p. 32).
- Neigiamo emociingumo subskalė – joje esantys teiginiai susiję su nerimastingumu, nuotaikų kaita, patiriama įtampa ir gyvenimo nusivylimu. Ši subskalė siejasi su individo neigiamų emocijų patyrimu: gėda, kaltė, liūdesys, nerimas ir kitos panašios emocijos.
- Tikslingumo subskalė – šioje subskalėje esantys teiginiai atspindi asmens tikslo turėjimą, jų siekį ir pasitenkinimą veikla.
- Pasitenkinimo tarpasmeniniais santykiais – vertinamas pasitenkinimas santykiais su kitais asmenimis, gebėjimas užmegzti ryšius, komunikacija, viešojo bendravimo patirtis.
- Pasitenkinimo santykiais su artimaisiais – šioje subskalėje atsiskleidžia individo pasitikėjimas šeimos nariais ir artimaisiais bei pasitenkinimas šiais santykiais.
- Kontrolės subskalė – šioje skalėje esantys teiginiai susiję su „streso įveika, nepriklausomumu nuo kitų, tikėjimu savo atsparumu, veiksmingumu, savikontrole“ (Kairys et al., 2013a, p. 32-33).
- Pasitenkinimo fizine sveikata – šioje subskalėje esantys teiginiai susiję su asmens savo sveikatos, ligų, darbingumo, energingumo vertinimu. Ši subskalė nusako individo pasitenkinimą fizine sveikata.
- Pasitenkinimo pragyvenimo lygiu – šioje subskalėje vertinami teiginiai susiję su asmens pasitenkinimu pragyvenimo lygiu ir pajamomis.

- Pasitenkinimo gyvenimu Lietuvoje - „ši subskalė apibūdina bendrą gerą asmens savijautą gyvenant Lietuvoje, būnant Lietuvos piliečiu“ (Kairys et al., 2013b, p. 14).

Teiginiai vertinami pagal 5 balų Likerto skalę: 1 - tikrai ne, 2 – daugiau ne, negu taip, 3 – nei ne, nei taip, 4 – daugiau taip, negu ne, 5 - tikrai taip.

Vidiniam LPGS-J skalių suderinamumui patikrinti buvo apskaičiuota Cronbach Alpha statistikos reikšmės. 2 lentelėje pateiktos gautos Cronbach Alpha reikšmės, iš kurių matome, kad beveik visų subskalių suderinamumas yra priimtinas, daugiau nei 0,7, išskyrus pasitenkinimo gyvenimu Lietuvoje subskalės, kurios vidinis suderinamumas yra $0,346 < 0,7$. Kadangi šią subskalę sudaro tik du teiginiai ir jos vidinis suderinamumas neatitinka patikimumo sąlygos, šiame darbe ši subskalė nebus naudojama. Lentelėje pateiktos šio darbo autorės ir skalės autorių gautos Cronbach Alpha reikšmės.

2 lentelė. LPGS-J subskalių vidinio suderinamumo rodikliai

LPGS-J subskalės	Cronbach Alpha šiame tyrime	Skalės autorių pateikta Cronbach Alpha
Pasitenkinimas gyvenimu ir savimi (PGIS)	0,785	0,906
Neigiamas emocingumas (NE)	0,861	0,907
Tikslingumas (T)	0,833	0,796
Pasitenkinimas tarpasmeniniais santykiais (PTS)	0,750	0,737
Pasitenkinimas santykiais su artimaisiais (PSSA)	0,800	0,804
Kontrolė (K)	0,875	0,756
Pasitenkinimas fizine sveikata (PFS)	0,709	0,747
Pasitenkinimas pragyvenimo lygiu (PPL)	0,820	0,813
Pasitenkinimas gyvenimu Lietuvoje (PGL)	0,346	0,661

Šiame darbe naudoti tyrimo metodai naudojami gavus skalių autorių sutikimą.

Demografinių duomenų anketa. Šioje klausimyno dalyje renkami demografiniai duomenys: amžius, lytis, studijų pakopa, studijų sritis, kursas ir ar šiuo metu tyrimo dalyviai dirba.

2.3. Tyrimo eiga

Tyrimo duomenys rinkti 2020 metų vasario – kovo mėnesiais. Siekiant užtikrinti respondentų konfidencialumą ir atsižvelgus į šalyje paskelbtą karantiną, tyrimo duomenys rinkti elektroniniu būdu. Tyrimo dalyviams buvo išsiųsti elektroniniai laiškai su prašymu dalyvauti apklausoje ir internetine nuoroda į tyrimo paskyrą internetinėje apklausų svetainėje [apklausa.lt](https://apklausa.lt/f/studiju-laikotarpiu-dirbanciu-ir-nedirbanciu-studentu-akademine-motyvacija-ir-a4lvs8l.fullpage). Apklausos nuoroda: <https://apklausa.lt/f/studiju-laikotarpiu-dirbanciu-ir-nedirbanciu-studentu-akademine-motyvacija-ir-a4lvs8l.fullpage>

Tiriamiesiems buvo pateiktas klausimynas sudarytas iš:

- demografinių duomenų anketos,
- akademinės motyvacijos skalės (SAMS-21),
- lietuviškosios psichologinės gerovės skalės (LPGS-J).

Visų pirma tyrimo dalyviai pildė demografinių duomenų anketą, kurioje tiriamųjų buvo prašoma pasirinkti vieną iš pateiktų, jiems tinkančių variantų, ar įrašyti savo atsakymo variantą.

Akademinės motyvacijos klausimyno dalyje buvo pateikta tokia instrukcija „Žmonės studijuoja universitete dėl įvairių priežasčių. Atsakykite, kiek svarbi Jums kiekviena iš toliau pateiktų priežasčių. Pažymėkite, kiek kiekvienas teiginys tinka Jums, naudodamiesi šia skale“ (Kairys et al., 2017, p. 55).

Lietuviškosios psichologinės gerovės klausimyno dalyje tiriamųjų buvo prašoma kiekvieną pateiktą teiginį įvertinti pagal tai kiek jis jiems tinka, pasirenkant tik vieną atsakymą kiekvienam teiginiui, kurie atspindi asmens patirtį ir požiūrį nurodytose gyvenimo srityse (Kairys et al., 2013a).

Tyrimo dalyviai jame dalyvavo savanoriškai ir neatlygintinai. Tiriamieji apie tyrimą informuoti elektroniniais laiškais. Saugant tyrimo dalyvių anonimiškumą ir konfidencialumą, elektroniniame laiške buvo atsiųsta klausimyno nuoroda, kuriame tiriamiesiems nebuvo pateikiama klausimų, kurie galėtų juos identifikuoti. Tiriamieji informuoti, kad jų pateikti duomenys bus naudojami tik šiame darbe, moksliniams tikslams.

2.4. Duomenų apdorojimas

Statistiniam duomenų apdorojimui ir jų analizei naudojama statistinių duomenų analizės programa „IBM SPSS Statistics 20“ ir duomenų analizės paketas MS Office Exel 2019.

Tyrimo analizuojamų skalių vidinis suderinamumas su duomenimis įvertintas apskaičiuavus Cronbach Alpha statistiką. Įvertinti duomenų normalųjų pasiskirstymą buvo apskaičiuotas Shapiro-Wilk testas (žr. 2 priedą). Lyginant dvi nepriklausomas imtis, ranginėje skalėje buvo taikytas Mann-Whitney U testas. Mann-Whitney U testas naudotas įvertinant dirbančių ir nedirbančių studentų

akademinę motyvaciją bei psichologinę gerovę, lyginant vyrų ir moterų akademinės motyvacijos skirtumus, psichologinę gerovę vyrų ir moterų grupėse, vertinant akademinės motyvacijos ir psichologinės gerovės skirtumus bakalauro ir magistrantūros studijų studentų grupėse. Ryšiai laikyti statistiškai reikšmingi, kai $p < 0,05$. Nustatyti koreliacijos ryšiams tarp akademinės motyvacijos ir psichologinės gerovės taikytas Spearman koreliacijos koeficientas. Ryšiai laikyti statistiškai reikšmingai, kai $p < 0,01$. Prognozuojant akademinę motyvaciją lemiančius veiksnius taikyta tiesinė regresinė analizė. Ryšiai laikyti statistiškai reikšmingi, kai $p < 0,05$.

3. TYRIMO REZULTATAI

3.1. Dirbančių ir nedirbančių studentų akademinė motyvacija

Tyrimo metu palyginta dirbančių ir nedirbančių studentų akademinė motyvacija. Statistiškai reikšmingų akademinės motyvacijos skirtumų tarp dirbančių ir nedirbančių studentų grupių nebuvo nustatyta, kadangi $p > 0,05$. Dirbantys ir nedirbantys studentai pasižymi panašia akademinė motyvacija (3 lentelė).

3 lentelė. Dirbančių ir nedirbančių studentų akademinė motyvacija

SAMS-21 subskalė	Darbas	N	Vidurkinis rangas	Mann-Whitney U	Z	p reikšmė
Vidinė žinoti	Dirba	81	83,43	2800,50	-1,117	0,264
	Nedirba	77	75,37			
Vidinė pasiekimų	Dirba	81	82,96	2919,00	-0,832	0,405
	Nedirba	78	76,92			
Vidinė patirti stimuliaciją	Dirba	80	75,94	2835,50	-0,728	0,467
	Nedirba	76	81,19			
Išorinė identifiukuota	Dirba	81	83,09	2908,50	-0,869	0,385
	Nedirba	78	76,79			
Išorinė introjekcinė	Dirba	82	82,97	2714,00	-1,138	0,255
	Nedirba	74	74,18			
Išorinė reguliacija	Dirba	81	82,97	2837,50	-0,985	0,324
	Nedirba	77	75,85			
Amotyvacija	Dirba	80	79,11	2991,50	-0,173	0,863
	Nedirba	76	77,86			

3.2. Dirbančių ir nedirbančių studentų psichologinė gerovė

Palyginus bendros psichologinės gerovės įverčius dirbančių ir nedirbančių studentų grupėse nenustatyti statistiškai reikšmingi skirtumai, kadangi $p = 0,787 > 0,05$ (4 lentelė).

4 lentelė. Dirbančių ir nedirbančių studentų psichologinė gerovė

	Darbas	N	Vidurkinis rangas	Mann-Whitney U	Z	p
Psichologinė gerovė	Dirba	83	81,96	3157,00	-0,271	0,787
	Nedirba	78	79,97			

Palyginus dirbančių ir nedirbančių studentų grupių psichologinę gerovę pagal jos sritis nustatyti statistiškai reikšmingi pasitenkinimo fizine sveikata skirtumai, kadangi $p < 0,05$. Dirbantys studentai dažniau nepatenkinti savo fizine sveikata, pasižymi žemesniu darbingumu. Lyginant kitus psichologinės gerovės reiškinius tarp dirbančių ir nedirbančių studentų grupių, nenustatyta statistiškai reikšmingų skirtumų, kadangi $p > 0,05$ (5 lentelė).

5 lentelė. Dirbančių ir nedirbančių studentų psichologinė gerovė pagal gerovės sritis

LPGS-J subskalė	Darbas	N	Vidurkinis rangas	Mann-Whitney U	Z	p reikšmė
Pasitenkinimas gyvenimu ir savimi	Dirba	77	77,94	2777,00	-0,408	0,683
	Nedirba	75	75,03			
Neigiamas emocingumas	Dirba	81	75,41	2787,00	-1,282	0,200
	Nedirba	78	84,77			
Tikslingumas	Dirba	80	77,89	2991,50	-0,031	0,976
	Nedirba	75	78,11			
Pasitenkinimas tarpasmeniniais santykiais	Dirba	80	82,71	2863,50	-0,894	0,371
	Nedirba	78	76,21			
Pasitenkinimas santykiais su artimaisiais	Dirba	82	80,10	3067,00	-0,171	0,864
	Nedirba	76	78,86			
Kontrolė	Dirba	80	78,24	2821,00	-0,717	0,717
	Nedirba	73	75,64			
Pasitenkinimas fizine sveikata	Dirba	82	72,59	2549,00	-1,982	0,047
	Nedirba	76	86,96			
Pasitenkinimas pragyvenimo lygiu	Dirba	82	83,85	2923,50	-0,939	0,348
	Nedirba	78	76,98			

3.3. Akademinės motyvacijos ir psichologinės gerovės sąsajos tiriamųjų imtyje

Tyrimė buvo įvertinta kaip siejasi studentų akademinės motyvacijos rūšys su psichologinės gerovės sritimis (6 lentelė).

Nustatyta, kad *vidinė motyvacija žinoti* statistiškai reikšmingu teigiamu ryšiu siejasi su pasitenkinimu gyvenimu ir savimi ($p=0,000<0,01$, $rs=0,501$), taip pat su tikslingumu ($p=0,000<0,01$, $rs=0,591$), pasitenkinimu tarpasmeniniais santykiais ($p=0,000<0,01$, $rs=0,448$), pasitenkinimu santykiais su artimaisiais ($p=0,000<0,01$, $rs=0,376$), kontrole ($p=0,000<0,01$, $rs=0,446$), pasitenkinimu fizine sveikata ($p=0,005<0,01$, $rs=0,220$), pasitenkinimo pragyvenimo lygiu ($p=0,000<0,01$, $rs=0,396$). Kuo labiau asmuo yra patenkintas gyvenimu ir savimi, tarpasmeniniais santykiais, santykiais su artimaisiais, fizine sveikata, pragyvenimo lygiu ir kuo didesnis jo tikslingumas, gebėjimai įveikti kylantį stresą bei savikontrolė, tuo stipresnė jo *vidinė motyvacija žinoti*.

Nustatytas statistiškai reikšmingas teigiamas ryšys tarp *vidinės pasiekimų motyvacijos* ir pasitenkinimo gyvenimu ir savimi ($p=0,000<0,01$, $rs=0,513$), taip pat neigiamo emociingumo ($p=0,008<0,01$, $rs=0,208$), tikslingumo ($p=0,000<0,01$, $rs=0,597$), pasitenkinimo tarpasmeniniais santykiais ($p=0,000<0,01$, $rs=0,429$), pasitenkinimo santykiais su artimaisiais ($p=0,001<0,01$, $rs=0,267$), kontrole ($p=0,000<0,01$, $rs=0,483$), pasitenkinimu fizine sveikata ($p=0,000<0,01$, $rs=0,229$), pasitenkinimu pragyvenimo lygiu ($p=0,000<0,01$, $rs=0,410$). Kuo labiau asmuo yra patenkintas gyvenimu ir savimi, tarpasmeniniais santykiais, santykiais su artimaisiais, fizine sveikata, pragyvenimo lygiu, kuo rečiau jis jaučia neigiamas emocijas, geba įveikti stresą bei tikslingai siekia savo tikslų, tuo stipresnė jo *vidinė pasiekimų motyvacija*.

Nustatytas statistiškai reikšmingas teigiamas *vidinės motyvacijos patirti stimuliaciją* ryšys su pasitenkinimu gyvenimu ir savimi ($p=0,000<0,01$, $rs=0,330$), tikslingumu ($p=0,000<0,01$, $rs=0,303$), kontrole ($p=0,000<0,01$, $rs=0,310$), pasitenkinimu pragyvenimo lygiu ($p=0,002<0,01$, $rs=0,244$). Kuo labiau asmuo patenkintas gyvenimu ir savimi, pragyvenimo lygiu ir kuo labiau jis siekia savo tikslų bei geba įveikti jam kylantį stresą, tuo stipresnė *vidinė motyvacija patirti stimuliaciją*.

Nustatyta, kad *išorinė identifikuota motyvacija* statistiškai reikšmingu teigiamu ryšiu siejasi su pasitenkinimu gyvenimu ir savimi ($p=0,000<0,01$, $rs=0,563$), neigiamu emociingumu ($p=0,000<0,01$, $rs=0,307$), tikslingumu ($p=0,000<0,01$, $rs=0,616$), pasitenkinimu tarpasmeniniais santykiais ($p=0,000<0,01$, $rs=0,505$), pasitenkinimu santykiais su artimaisiais ($p=0,000<0,01$, $rs=0,535$), kontrole ($p=0,000<0,01$, $rs=0,453$), pasitenkinimu fizine sveikata ($p=0,000<0,01$, $rs=0,328$), pasitenkinimu pragyvenimo lygiu ($p=0,000<0,01$, $rs=0,456$). Kuo labiau asmuo patenkintas gyvenimu ir savimi, tarpasmeniniais santykiais, santykiais su artimaisiais, fizine

sveikata, pragyvenimo lygiu, ko rečiau patiria neigiamas emocijas, kuo labiau jis siekia tikslų bei geba įveikti stresą, tuo stipresnė jo *išorinė identifikuota motyvacija*.

Nustatytas statistiškai reikšmingas neigiamas *išorinės introjekcinės motyvacijos* ryšys su neigiamu emociingumu ($p=0,002<0,01$, $rs=-0,249$) ir pasitenkinimu fizine sveikata ($p=0,007<0,01$, $rs=-0,216$). Kuo didesnis asmens pasitenkinimas fizine sveikata, kuo rečiau jis patiria neigiamas emocijas ir įtampą, tuo silpnesnė jo *išorinė introjekcinė motyvacija*.

Nustatytas statistiškai reikšmingas neigiamas *amotyvacijos* ryšys su pasitenkinimu gyvenimu ir savimi ($p=0,000<0,01$, $rs=-0,434$), taip pat neigiamu emociingumu ($p=0,000<0,01$, $rs=-0,557$), tikslingumu ($p=0,000<0,01$, $rs=-0,557$), pasitenkinimu tarpasmeniniais santykiais ($p=0,000<0,01$, $rs=-0,683$), pasitenkinimo santykiais su artimaisiais ($p=0,000<0,01$, $rs=-0,736$), kontrolės ($p=0,000<0,01$, $rs=-0,450$), pasitenkinimo fizine sveikata ($p=0,000<0,01$, $rs=-0,520$), pasitenkinimo pragyvenimo lygiu ($p=0,000<0,01$, $rs=-0,448$). Kuo labiau asmuo yra patenkintas gyvenimu ir savimi, tarpasmeniniais santykiais, santykiais su artimaisiais, fizine sveikata, pragyvenimo lygiu ir kuo rečiau jis jaučia neigiamas emocijas, labiau siekia savo tikslų bei kuo jis pasižymi didesne savikontrolė, tuo silpnesnė yra jo *amotyvacija*.

6 lentelė. Studentų akademinės motyvacijos ir psichologinės gerovės sąsajos

		Pasitenkinimas gyvenimu ir savimi	Neigiamas emociingumas	Tikslingumas	Pasitenkinimas tarpasmeniniais santykiais	Pasitenkinimas santykiais su artimaisiais	Kontrolė	Pasitenkinimas fizine sveikata	Pasitenkinimas pragyvenimo lygiu
Vidinė žinoti	rs	0,501	0,200	0,591	0,448	0,376	0,446	0,220	0,396
	p	0,000	0,012	0,000	0,000	0,000	0,000	0,005	0,000
	N	152	159	155	158	158	153	158	160
Vidinė pasiekimų	rs	0,513	0,208	0,597	0,429	0,267	0,483	0,229	0,410
	p	0,000	0,008	0,000	0,000	0,001	0,000	0,004	0,000
	N	152	160	156	159	159	154	159	161
Vidinė patiri stimuliaciją	rs	0,330	0,039	0,303	0,159	-0,006	0,310	0,047	0,244
	p	0,000	0,625	0,000	0,048	0,941	0,000	0,558	0,002
	N	149	152	153	156	156	151	156	158
Išorinė identifikuota	rs	0,563	0,307	0,616	0,505	0,535	0,453	0,328	0,456
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	N	152	160	156	159	159	154	159	161
Išorinė introjekcinė	rs	-0,027	-0,249	-0,070	-0,170	-0,159	-0,088	-0,216	-0,106
	p	0,741	0,002	0,392	0,034	0,047	0,280	0,007	0,184
	N	149	157	153	156	156	151	156	158
Išorinė Reguliacija	rs	0,178	-0,044	0,120	0,133	0,073	0,078	-0,015	0,071
	p	0,029	0,585	0,136	0,097	0,363	0,335	0,850	0,373
	N	151	159	155	158	158	154	158	160
Amotyvacija	rs	-0,434	-0,557	-0,547	-0,683	-0,736	-0,450	-0,520	-0,448
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	N	149	157	154	156	156	151	156	158

3.4. Akademinės motyvacijos ir psichologinės gerovės sąsajos dirbančių studentų imtyje

Taip pat šiame tyrime buvo įvertintos dirbančių studentų akademinės motyvacijos rūšių sąsajos su psichologinės gerovės sritimis (7 lentelė).

Nustatytas statistiškai reikšmingas teigiamas *vidinės motyvacijos žinoti* ryšys su pasitenkinimu gyvenimu ir savimi ($p=0,000<0,01$, $rs=0,554$), taip pat tikslingumu ($p=0,000<0,01$, $rs=0,546$), pasitenkinimu tarpasmeniniais santykiais ($p=0,001<0,01$, $rs=0,381$), kontrole ($p=0,000<0,01$, $rs=0,418$), pasitenkinimu pragyvenimo lygiu ($p=0,000<0,01$, $rs=0,384$). Kuo labiau asmuo yra patenkintas gyvenimu ir savimi, tarpasmeniniais santykiais, pragyvenimo lygiu, kuo labiau siekia savo tikslų bei pasižymi aukšta savikontrolė, tuo stipresnė yra jo *vidinė motyvacija žinoti*.

Nustatytas statistiškai reikšmingas teigiamas *vidinės pasiekimų motyvacijos* ryšys su pasitenkinimu gyvenimu ir savimi ($p=0,000<0,01$, $rs=0,412$), tikslingumu ($p=0,000<0,01$,

rs=0,545), pasitenkinimu tarpasmeniniais santykiais ($p=0,002<0,01$, $rs=0,339$), kontrole ($p=0,001<0,01$, $rs=0,362$). Kuo labiau asmuo yra patenkintas gyvenimu ir savimi, tarpasmeniniais santykiais, kuo labiau jis siekia tikslų bei geba įveikti kylantį stresą, tuo stipresnė yra jo *vidinė pasiekimų motyvacija*.

Nustatytas statistiškai reikšmingas teigiamas *vidinės motyvacijos patirti stimuliaciją* ryšys su pasitenkinimu gyvenimu ir savimi ($p=0,005<0,01$, $rs=0,323$), kontrole ($p=0,009<0,01$, $rs=0,295$), pasitenkinimo fizine sveikata ($p=0,001<0,01$, $rs=0,991$). Kuo labiau asmuo patenkintas gyvenimu ir savimi, fizine sveikata, kuo didesnė jo savikontrolė, tuo stipresnė *vidinė motyvacija patirti stimuliaciją*.

Nustatyta, kad *išorinė identifikuota motyvacija* statistiškai reikšmingu teigiamu ryšiu siejasi su pasitenkinimu gyvenimu ir savimi ($p=0,000<0,01$, $rs=0,570$), neigiamu emocijumu ($p=0,010<0,01$, $rs=0,288$), tikslingumu ($p=0,000<0,01$, $rs=0,551$), pasitenkinimu tarpasmeniniais santykiais ($p=0,000<0,01$, $rs=0,483$), pasitenkinimu santykiais su artimaisiais ($p=0,000<0,01$, $rs=0,421$), kontrole ($p=0,001<0,01$, $rs=0,363$), pasitenkinimu fizine sveikata ($p=0,003<0,01$, $rs=0,330$), pasitenkinimu pragyvenimo lygiu ($p=0,000<0,01$, $rs=0,422$). Kuo labiau asmuo yra patenkintas gyvenimu ir savimi, tarpasmeniniais santykiais, santykiais su artimaisiais, fizine sveikata, pragyvenimo lygiu ir kuo rečiau patiria neigiamus jausmus, kuo labiau siekia savo tikslų bei geba įveikti stresą, tuo stipresnė jo *išorinė identifikuota motyvacija*.

Nustatytas statistiškai reikšmingas neigiamas *išorinės introjekcinės motyvacijos* ryšys su neigiamu emocijumu ($p=0,005<0,01$, $rs=-0,309$) ir pasitenkinimu fizine sveikata ($p=0,003<0,01$, $rs=-0,321$). Kuo didesnis pasitenkinimas fizine sveikata, kuo rečiau asmuo patiria neigiamas emocijas, tuo silpnesnė jo *išorinė introjekcinė motyvacija*.

Nustatyta, kad *amotyvacija* statistiškai reikšmingu neigiamu ryšiu siejasi su pasitenkinimu gyvenimu ir savimi ($p=0,002<0,01$, $rs=-0,347$), neigiamu emocijumu ($p=0,000<0,01$, $rs=-0,493$), tikslingumu ($p=0,000<0,01$, $rs=-0,529$), pasitenkinimu tarpasmeniniais santykiais ($p=0,000<0,01$, $rs=-0,678$), pasitenkinimo santykiais su artimaisiais ($p=0,000<0,01$, $rs=-0,753$), kontrolės ($p=0,000<0,01$, $rs=-0,422$), pasitenkinimo fizine sveikata ($p=0,000<0,01$, $rs=-0,502$), pasitenkinimo pragyvenimo lygiu ($p=0,000<0,01$, $rs=-0,445$). Kuo labiau asmuo yra patenkintas gyvenimu ir savimi, tarpasmeniniais santykiais, santykiais su artimaisiais, fizine sveikata, pragyvenimo lygiu ir kuo rečiau jis jaučia įtampą ir neigiamas emocijas, kuo labiau siekia savo tikslų bei geba įveikti kylantį stresą, tuo silpnesnė yra jo *amotyvacija*.

7 lentelė. Akademinės motyvacijos ir psichologinės gerovės sąsajos dirbančių studentų imtyje

		Pasitenkinimas gyvenimu ir savimi	Neigiamas emocijų	Tikslumas	Pasitenkinimas tarpasmeniniais santykiais	Pasitenkinimas santykiais su artimaisiais	Kontrolė	Pasitenkinimas fizine sveikata	Pasitenkinimas pragyvenimo lygiu
Vidinė žinoti	rs	0,554	0,144	0,546	0,381	0,233	0,418	0,210	0,384
	p	0,000	0,203	0,000	0,001	0,036	0,000	0,060	0,000
	N	77	80	79	79	81	79	81	81
Vidinė pasiekimų	rs	0,412	0,009	0,545	0,339	0,075	0,362	0,108	0,257
	p	0,000	0,934	0,000	0,002	0,504	0,001	0,335	0,021
	N	76	80	79	79	81	79	81	81
Vidinė patiri stimuliacija	rs	0,323	-0,063	0,208	0,052	-0,181	0,295	0,001	0,277
	p	0,005	0,583	0,068	0,654	0,109	0,009	0,991	0,013
	N	75	79	78	78	80	78	80	80
Išorinė identifikuota	rs	0,570	0,288	0,551	0,483	0,421	0,363	0,330	0,422
	p	0,000	0,010	0,000	0,000	0,000	0,001	0,003	0,000
	N	76	80	79	79	81	79	81	81
Išorinė introjekcinė	rs	-0,084	-0,309	-0,173	-0,234	-0,177	-0,162	-0,321	-0,176
	p	0,467	0,005	0,124	0,036	0,111	0,152	0,003	0,114
	N	77	81	80	80	82	80	82	82
Išorinė Reguliacija	rs	0,093	-0,199	-0,035	0,040	-0,126	-0,048	-0,176	-0,090
	p	0,423	0,076	0,761	0,729	0,261	0,674	0,116	0,426
	N	76	80	79	79	81	80	81	81
Amotyvacija	rs	-0,347	-0,493	-0,529	-0,678	-0,753	-0,422	-0,502	-0,445
	p	0,002	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	N	75	79	78	78	80	78	80	80

3.5. Akademinės motyvacijos ir psichologinės gerovės sąsajos nedirbančių studentų imtyje

Taip pat šiame tyrime buvo įvertintos nedirbančių studentų akademinės motyvacijos rūšių sąsajos su psichologinės gerovės sritimis (8 lentelė).

Nustatyta, kad *vidinė motyvacija žinoti* statistiškai reikšmingu teigiamu ryšiu siejasi su pasitenkinimu gyvenimu ir savimi ($p=0,000<0,01$, $rs=0,431$), taip pat su tikslingumu ($p=0,000<0,01$, $rs=0,632$), pasitenkinimu tarpasmeniniais santykiais ($p=0,000<0,01$, $rs=0,448$), pasitenkinimu santykiais su artimaisiais ($p=0,000<0,01$, $rs=0,508$), kontrole ($p=0,000<0,01$, $rs=0,474$), pasitenkinimo pragyvenimo lygiu ($p=0,001<0,01$, $rs=0,383$). Kuo labiau asmuo patenkintas gyvenimu ir savimi, tarpasmeniniais santykiais, santykiais su artimaisiais, pragyvenimo lygiu, kuo didesnis jo tikslingumas bei kontrolė, tuo stipresnė jo *vidinė motyvacija žinoti*.

Nustatytas statistiškai reikšmingas teigiamas ryšys tarp *vidinės pasiekimų motyvacijos* ir pasitenkinimo gyvenimu ir savimi ($p=0,000<0,01$, $rs=0,586$), neigiamo emocijų

($p=0,008<0,01$, $rs=0,433$), tikslingumo ($p=0,000<0,01$, $rs=0,645$), pasitenkinimo tarpasmeniniais santykiais ($p=0,000<0,01$, $rs=0,429$), pasitenkinimo santykiais su artimaisiais ($p=0,001<0,01$, $rs=0,433$), kontrole ($p=0,000<0,01$, $rs=0,587$), pasitenkinimu fizine sveikata ($p=0,001<0,01$, $rs=0,387$), pasitenkinimu pragyvenimo lygiu ($p=0,000<0,01$, $rs=0,524$). Kuo labiau asmuo patenkintas gyvenimu ir savimi, tarpasmeniniais santykiais, santykiais su artimaisiais, fizine sveikata, pragyvenimo lygiu, kuo rečiau patiria neigiamas emocijas, kuo didesnis jo tikslingumas bei kontrolė, tuo stipresnė jo *vidinė pasiekimų motyvacija*.

Nustatytas statistiškai reikšmingas teigiamas *vidinės motyvacijos patirti stimuliaciją* ryšys su pasitenkinimu gyvenimu ir savimi ($p=0,003<0,01$, $rs=0,340$), tikslingumu ($p=0,000<0,01$, $rs=0,414$), pasitenkinimu tarpasmeniniais santykiais ($p=0,009<0,01$, $rs=0,300$), kontrole ($p=0,006<0,01$, $rs=0,326$). Kuo labiau asmuo patenkintas gyvenimu ir savimi, tarpasmeniniais santykiais, kuo didesnis jo tikslingumas bei kontrolė, tuo stipresnė *vidinė motyvacija patirti stimuliaciją*.

Nustatyta, kad *išorinė identifikuota motyvacija* statistiškai reikšmingu teigiamu ryšiu siejasi su pasitenkinimu gyvenimu ir savimi ($p=0,000<0,01$, $rs=0,542$), neigiamu emocingumu ($p=0,002<0,01$, $rs=0,343$), tikslingumu ($p=0,000<0,01$, $rs=0,680$), pasitenkinimu tarpasmeniniais santykiais ($p=0,000<0,01$, $rs=0,542$), pasitenkinimu santykiais su artimaisiais ($p=0,000<0,01$, $rs=0,663$), kontrole ($p=0,000<0,01$, $rs=0,539$), pasitenkinimu fizine sveikata ($p=0,001<0,01$, $rs=0,365$), pasitenkinimu pragyvenimo lygiu ($p=0,000<0,01$, $rs=0,461$). Kuo labiau asmuo patenkintas gyvenimu ir savimi, tarpasmeniniais santykiais, santykiais su artimaisiais, fizine sveikata, pragyvenimo lygiu, kuo rečiau patiria neigiamas emocijas, kuo didesnis jo tikslingumas bei kontrolė, tuo stipresnė jo *išorinė identifikuota motyvacija*.

Nustatytas statistiškai reikšmingas neigiamas *amotyvacijos* ryšys su pasitenkinimu gyvenimu ir savimi ($p=0,000<0,01$, $rs=-0,551$), taip pat neigiamu emocingumu ($p=0,000<0,01$, $rs=-0,648$), tikslingumu ($p=0,000<0,01$, $rs=-0,596$), pasitenkinimu tarpasmeniniais santykiais ($p=0,000<0,01$, $rs=-0,699$), pasitenkinimo santykiais su artimaisiais ($p=0,000<0,01$, $rs=-0,762$), kontrolės ($p=0,000<0,01$, $rs=-0,526$), pasitenkinimo fizine sveikata ($p=0,000<0,01$, $rs=-0,576$), pasitenkinimo pragyvenimo lygiu ($p=0,000<0,01$, $rs=-0,470$). Kuo labiau asmuo yra patenkintas gyvenimu ir savimi, tarpasmeniniais santykiais, santykiais su artimaisiais, fizine sveikata, pragyvenimo lygiu ir kuo rečiau patiria neigiamas emocijas, kuo labiau siekia savo tikslų bei pasižymi aukšta savikontrole, tuo silpnesnė yra jo *amotyvacija*.

8 lentelė. Akademinės motyvacijos ir psichologinės gerovės sąsajos nedirbančių studentų imtyje

		Pasitenkinimas gyvenimu ir savimi	Neigiamas emocijumas	Tikslingumas	Pasitenkinimas tarpasmeniniais santykiais	Pasitenkinimas santykiais su artimaisiais	Kontrolė	Pasitenkinimas fizine sveikata	Pasitenkinimas pragyvenimo lygiu
Vidinė žinoti	rs	0,431	0,265	0,632	0,488	0,508	0,474	0,285	0,383
	p	0,000	0,020	0,000	0,000	0,000	0,000	0,013	0,001
	N	74	77	74	77	75	72	75	77
Vidinė pasiekimų	rs	0,586	0,433	0,645	0,497	0,433	0,587	0,387	0,524
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,001	0,000
	N	75	78	75	78	76	73	76	78
Vidinė patirti stimuliaciją	rs	0,340	0,189	0,414	0,300	0,178	0,326	0,111	0,194
	p	0,003	0,102	0,000	0,009	0,129	0,006	0,344	0,093
	N	73	76	73	76	74	71	74	76
Išorinė identifikuota	rs	0,542	0,343	0,680	0,542	0,663	0,539	0,365	0,461
	p	0,000	0,002	0,000	0,000	0,000	0,000	0,001	0,000
	N	75	78	75	78	76	73	76	78
Išorinė introjekcinė	rs	-0,016	-0,169	0,010	-0,147	-0,191	-0,065	-0,090	-0,086
	p	0,896	0,149	0,933	0,212	0,107	0,598	0,451	0,465
	N	71	74	71	74	72	69	72	74
Išorinė Reguliacija	rs	0,213	0,129	0,259	0,208	0,246	0,164	0,178	0,173
	p	0,069	0,265	0,026	0,070	0,034	0,168	0,126	0,134
	N	74	77	74	77	75	72	75	77
Amotyvacija	rs	-0,551	-0,648	-0,596	-0,699	-0,762	-0,526	-0,576	-0,470
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	N	73	76	74	76	74	71	74	76

Apibendrinant galima teigti, kad yra randama akademinės motyvacijos ir psichologinės gerovės sąsajų dirbančių ir nedirbančių studentų grupėse. Pastebėta akademinės motyvacijos rūšių ir psichologinės gerovės sričių sąsajų skirtumų lyginant dirbančių ir nedirbančių studentų grupių rezultatus. Nustatyta, kad kuo didesnis nedirbančių studentų pasitenkinimas santykiais su artimaisiais tuo aukštesnė jų *vidinė motyvacija žinoti*. Taip pat kuo rečiau nedirbantys studentai jaučia neigiamas emocijas, kuo labiau jie yra patenkinti santykiais su artimaisiais, savo fizine sveikata bei pragyvenimo lygiu, tuo stipresnė jų *vidinė pasiekimų motyvacija*. Taip pat nustatyta, kad kuo nedirbantys studentai stipriau siekia savo tikslų, tuo stipresnė jų *vidinė motyvacija patirti stimuliaciją*. Dirbančių studentų imtyje pastebėta, kad kuo labiau jie patenkinti savo fizine sveikata, tuo stipresnė jų *vidinė motyvacija patirti stimuliaciją*. Taip pat nustatyta, kad kuo rečiau dirbantys studentai patiria neigiamas emocijas, kuo jie labiau patenkinti savo fizine sveikata, tuo silpnesnė jų *išorinė introjekcinė motyvacija*.

3.6. Akademinė motyvacija vyrų ir moterų imtyse

Toliau šiame tyrime buvo palyginta akademinė motyvacija vyrų ir moterų imtyse. Palyginus vyrų ir moterų akademinę motyvaciją nebuvo rasta statistiškai reikšmingų skirtumų ($p > 0,05$). Galima teigti, kad šiame tyrime dalyvavę vyrai ir moterys pasižymi panašia akademinė motyvacija (9 lentelė).

9 lentelė. Vyrų ir moterų akademinės motyvacijos skirtumai

SAMS-21 subskalė	Lytis	N	Vidurkinis rangas	Mann-Whitney U	Z	p reikšmė
Vidinė žinoti	Moteris	100	80,83	2967,00	-0,117	0,907
	Vyras	60	79,95			
Vidinė pasiekimų	Moteris	102	77,96	2699,00	-1,094	0,274
	Vyras	59	86,25			
Vidinė patirti stimuliaciją	Moteris	100	74,94	2444,00	-1,651	0,099
	Vyras	58	87,36			
Išorinė identifikuota	Moteris	101	80,27	2956,00	-0,261	0,794
	Vyras	60	82,23			
Išorinė introjekcinė	Moteris	100	81,78	2672,50	-0,823	0,411
	Vyras	58	75,58			
Išorinė reguliacija	Moteris	100	79,83	2932,50	-0,240	0,810
	Vyras	60	81,63			
Amotyvacija	Moteris	101	80,03	2824,50	-0,197	0,844
	Vyras	57	78,63			

3.7. Psichologinė gerovė vyrų ir moterų imtyse

Toliau buvo palyginta psichologinė gerovė vyrų ir moterų grupėse. Palyginus moterų ir vyrų pasitenkinimą gyvenimu ir savimi, rasti statistiškai reikšmingi ($p = 0,033 < 0,05$) skirtumai. Gauti rezultatai parodė, kad vyrai pasižymi aukštesniu pasitenkinimu gyvenimu ir savimi, nei moterys. Taip pat nustatytas statistiškai reikšmingas skirtumas ($p = 0,002 < 0,05$) tarp vyrų ir moterų neigiamo emocingumo, vyrai rečiau nei moterys patiria neigiamas emocijas. Vyrai, lyginant su moterimis, pasižymi statistiškai reikšmingai ($p = 0,028 < 0,05$) aukštesne kontrole. Taip pat, lyginant

vyrų ir moterų grupes, nustatytas statistiškai reikšmingas ($p=0,024<0,05$) pasitenkinimo fizine sveikata skirtumas, vyrų pasitenkinimas fizine sveikata aukštesnis, nei moterų (10 lentelė).

10 lentelė. Vyrų ir moterų psichologinės gerovės skirtumai

LPGS-J subskalė	Lytis	N	Vidurkinis rangas	Mann-Whitney U	Z	p reikšmė
Pasitenkinimas gyvenimu ir savimi	Moteris	96	71,14	2173,00	-2,128	0,033
	Vyras	57	86,68			
Neigiamas emocijumas	Moteris	101	72,03	2124,00	-3,169	0,002
	Vyras	60	96,10			
Tikslingumas	Moteris	99	73,90	2366,00	-1,842	0,066
	Vyras	58	87,71			
Pasitenkinimas tarpasmeniniais santykiais	Moteris	100	76,00	2549,50	-1,591	0,112
	Vyras	60	88,01			
Pasitenkinimas santykiais su artimaisiais	Moteris	102	78,01	2704,00	-0,905	0,365
	Vyras	58	84,88			
Kontrolė	Moteris	98	71,96	2201,50	-2,202	0,028
	Vyras	57	88,38			
Pasitenkinimas fizine sveikata	Moteris	101	74,43	2343,00	-2,261	0,024
	Vyras	59	91,29			
Pasitenkinimas pragyvenimo lygiu	Moteris	102	78,43	2746,50	-1,090	0,276
	Vyras	60	86,73			

3.8. Akademinės motyvacijos skirtumai bakalauro ir magistrantūros studijų studentų grupėse

Sekančiame tyrimo etape palyginti akademinės motyvacijos įverčiai bakalauro ir magistrantūros studijų studentų grupėse. Psichologinės gerovės skirtumų lyginant studentus pagal studijų pakopą nenustatyta, kadangi $p>0,05$ (11 lentelė).

11 lentelė. Bakalauro ir magistrantūros studijų studentų akademinė motyvacija

SAMS-21 subskalė	Studijų pakopa	N	Vidurkinis rangas	Mann-Whitney U	Z	p reikšmė
Vidinė žinoti	Bakalauras	141	78,98	1124,50	-1,145	0,252
	Magistrantūra	19	91,82			
	Iš viso	160				
Vidinė pasiekimų	Bakalauras	142	79,32	1111,00	-1,255	0,210
	Magistrantūra	19	93,53			
	Iš viso	161				
Vidinė patirti stimuliacija	Bakalauras	138	79,87	1329,00	-0,268	0,789
	Magistrantūra	20	94,98			
	Iš viso	158				
Išorinė identifikuota	Bakalauras	141	79,02	1130,50	-1,443	0,149
	Magistrantūra	20	94,98			
	Iš viso	161				
Išorinė introjekcinė	Bakalauras	138	78,03	1177,50	-0,369	0,288
	Magistrantūra	20	89,63			
	Iš viso	158				
Išorinė reguliacija	Bakalauras	140	79,99	1329,00	-0,369	0,712
	Magistrantūra	20	84,05			
	Iš viso	160				
Amotyvacija	Bakalauras	138	80,22	1280,50	-0,523	0,601
	Magistrantūra	20	74,53			
	Iš viso	158				

3.9. Psichologinės gerovės skirtumai bakalauro ir magistrantūros studijų studentų grupėse

Taip pat buvo palyginta bakalauro ir magistrantūros studijų studentų psichologinė gerovė. Nebuvo rasta statistiškai reikšmingų psichologinės gerovės reiškinų skirtumų bakalauro ir magistrantūros studijų studentų grupėse, kadangi $p > 0,05$. Tai reiškia, kad bakalauro ir magistrantūros studijų studentai pasižymi panašia psichologine gerove (12 lentelė).

12 lentelė. Psichologinė gerovė bakalauro ir magistrantūros studijų studentų imtyse

LPGS-J subskalė	Studijų pakopa	N	Vidurkinis rangas	Mann-Whitney U	Z	p reikšmė
Pasitenkinimas gyvenimu ir savimi	Bakalauras	134	77,94	1110,50	-1,191	0,325
	Magistrantūra	19	75,03			
	Iš viso	153				
Neigiamas emocijumas	Bakalauras	129	75,41	1066,50	-0,041	0,848
	Magistrantūra	17	84,77			
	Iš viso	146				
Tikslingumas	Bakalauras	137	77,89	1370,00	-1,378	1,000
	Magistrantūra	20	78,11			
	Iš viso	157				
Pasitenkinimas tarpasmeniniais santykiais	Bakalauras	140	82,71	1400,00	-1,425	1,000
	Magistrantūra	20	76,21			
	Iš viso	160				
Pasitenkinimas santykiais su artimaisiais	Bakalauras	140	80,10	1400,00	-0,637	1,000
	Magistrantūra	20	78,86			
	Iš viso	160				
Kontrolė	Bakalauras	135	78,24	1325,00	-0,490	0,781
	Magistrantūra	20	75,64			
	Iš viso	155				
Pasitenkinimas fizine sveikata	Bakalauras	140	72,59	1400,00	-0,586	1,000
	Magistrantūra	20	86,96			
	Iš viso	160				
Pasitenkinimas pragyvenimo lygiu	Bakalauras	142	83,85	1420,00	-1,156	1,000
	Magistrantūra	20	76,98			
	Iš viso	162				

3.10. Studentų akademinės motyvacijos prognozavimas

Siekiant nustatyti, kurie veiksniai geriausiai prognozuoja studentų akademinę motyvaciją, buvo atlikta tiesinė regresinė analizė. Šioje analizėje priklausomas kintamasis buvo akademinė motyvacija, o nepriklausomi kintamieji buvo pasitenkinimas gyvenimu ir savimi, neigiamas emocijumas, tikslingumas, pasitenkinimas tarpasmeniniais santykiais, pasitenkinimas santykiais

su artimaisiais, kontrolė, pasitenkinimas fizine sveikata, pasitenkinimas pragyvenimo lygiu ir darbo statusas.

Taikant regresinę analizę nustatyta, kad jos modelis buvo tinkamas prognozuoti studentų akademinę motyvaciją, kadangi determinacijos koeficientas $R^2=0,271>0,20$, ANOVA $p=0,000<0,05$, Kuko matas $0,009<1,00$ (13 lentelė).

13 lentelė. Akademinės motyvacijos prognozavimo modelio tinkamumo rodikliai

	Akademinė motyvacija		
	R^2	ANOVA p reikšmė	Kuko matas
Pasitenkinimas gyvenimu ir savimi	0,271	0,000	0,008
Neigiamas emocingumas			0,007
Tikslingumas			0,008
Pasitenkinimas tarpasmeniniais santykiais			0,007
Pasitenkinimas santykiais su artimaisiais			0,008
Kontrolė			0,007
Pasitenkinimas fizine sveikata			0,009
Pasitenkinimas pragyvenimo lygiu			0,007
Darbo statusas			0,007

Iš gautų duomenų matyti, kad prognozuojant studentų akademinę motyvaciją statistiškai reikšmingi kintamieji buvo: pasitenkinimas gyvenimu ir savimi ($\beta=0,560$, $t=2,946$, $p=0,004$), tikslingumas ($\beta=0,484$, $t=2,958$, $p=0,004$), pasitenkinimas santykiais su artimaisiais ($\beta=-0,329$, $t=-2,741$, $p=0,007$). Gauti rezultatai parodė, kad kuo didesnis pasitenkinimas gyvenimu ir savimi, tuo stipresnė akademinė motyvacija. Taip pat kuo didesnis tikslingumas, tuo stipresnė akademinė motyvacija. Kuo didesnis pasitenkinimas santykiais su artimaisiais tuo akademinė motyvacija silpnesnė (14 lentelė).

14 lentelė. Akademinę motyvaciją prognozuojantys veiksniai

	Akademinė motyvacija			
	β	B	t	p reikšmė
Pasitenkinimas gyvenimu ir savimi	0,560	1,453	2,946	0,004
Neigiamas emocijųumas	-0,144	-0,175	-1,024	0,308
Tikslingumas	0,484	1,730	2,958	0,004
Pasitenkinimas tarpasmeniniais santykiais	-0,141	-0,483	-0,849	0,397
Pasitenkinimas santykiais su artimaisiais	-0,329	-1,307	-2,741	0,007
Kontrolė	-0,313	-1,279	-1,920	0,057
Pasitenkinimas fizine sveikata	-0,163	-0,796	-1,246	0,215
Pasitenkinimas pragyvenimo lygiu	-0,017	-0,056	-0,143	0,887
Darbo statusas	0,020	0,705	0,240	0,811

4. REZULTATŲ APTARIMAS

Šio tyrimo tikslas buvo nustatyti studentų akademinės motyvacijos sąsajas su psichologine gerove ir darbu bei nedarbu studijų metu.

Šio tyrimo metu ieškota studentų akademinės motyvacijos skirtumų dirbančių ir nedirbančių studentų grupėse. Nustatyta, kad tiek dirbantys, tiek nedirbantys studentai pasižymi panašia akademinė motyvacija. Šiame tyrime gauti rezultatai patvirtina kitų autorių gautus rezultatus (Huie et al., 2012). Tačiau kiti autoriai (Brouse et al., 2010) prieštarauja šiems rezultatams ir nurodo, kad dirbančių studentų išorinė motyvacija yra silpnesnė, o amotyvacija aukštesnė, negu nedirbančių studentų.

Taip pat buvo palyginta dirbančių ir nedirbančių studentų psichologinė gerovė. Dirbančių ir nedirbančių studentų grupėse, palyginus bendrą psichologinę gerovę, nerasta statistiškai reikšmingų skirtumų. Palyginus dirbančių ir nedirbančių studentų gerovę psichologinės gerovės srityse nustatyta, kad dirbantys studentai yra mažiau patenkinti savo fizine sveikata, negu nedirbantys studentai. Kiti autoriai nenustatė tokio pat dirbančių ir nedirbančių studentų psichologinės gerovės ryšio, dirbantys studentai pasižymėjo aukštesne psichologine gerove nei nedirbantys (McKee-Ryan et al., 2005; Lederman, 2009), taip pat dažniau jautė neigiamus jausmus, nerimą ir stresą (Tamulienė, 2014).

Įvertinus akademinės motyvacijos rūšių sąsajas su psichologinės gerovės sritimis visoje tiriamųjų imtyje nustatyta, kad didėjant asmens pasitenkinimui gyvenimu ir savimi, tarpasmeniniais santykiais, santykiais su artimaisiais, fizine sveikata, pragyvenimo lygiu, tikslingumui bei kontrolei, didėja jo *vidinė motyvacija žinoti*. Gauti rezultatai patvirtina kitų autorių (Siu et al., 2013) rezultatus, kad *vidinė motyvacija žinoti* siejasi su aukštesne studento psichologine gerove. Nustatyta, kad kuo labiau asmuo patenkintas gyvenimu ir savimi, tarpasmeniniais santykiais, santykiais su artimaisiais, fizine sveikata, pragyvenimo lygiu, kuo rečiau patiria neigiamus jausmus, kuo didesnis tikslingumas ir kontrolė, tuo didesnė *vidinė pasiekimų motyvacija*. Taip pat nustatyta, kad *vidinė motyvacija patirti stimuliaciją* didėja, didėjant pasitenkinimui gyvenimu ir savimi, pragyvenimo lygiu, taip pat didėjant tikslingumui ir kontrolei. Gauti rezultatai patvirtina kitų autorių (Emadpoor et al., 2016; Ryan ir Deci, 2000; Ouweneel et al., 2011) gautus rezultatus, kad kuo aukštesnė asmens psichologinė gerovė, tuo didesnė jo *vidinė motyvacija*. Taip pat nustatyta, kad kuo labiau asmuo patenkintas gyvenimu ir savimi, tarpasmeniniais santykiais, santykiais su artimaisiais, fizine sveikata, pragyvenimo lygiu, kuo rečiau patiria neigiamas emocijas, įtampą, kuo didesnis jo tikslingumas, tuo stipresnė *išorinė identifikuota*. Įvertinus *išorinės introjekcinės motyvacijos* sąsajas su psichologinės gerovės sritimis, nustatyta, kad kuo rečiau patiriamos neigiamos emocijos, kuo didesnis pasitenkinimui fizine sveikata, tuo didesnė *išorinė introjekcinė*

motyvacija. Nustatyta, kad kuo asmuo labiau patenkintas gyvenimu ir savimi, tarpasmeniniais santykiais, santykiais su artimaisiais, fizine sveikata, pragyvenimo lygiu, kuo jis rečiau patiria neigiamas emocijas, įtampą, kuo geriau geba įveikti stresą ir kuo labiau siekia savo tikslų, tuo silpnesnė jo *amotyvacija*. Gauti rezultatai patvirtina kitų autorių (Artino et al., 2010; Kaufman et al., 2008; Baker, 2004) gautus rezultatus, kad kuo žemesnė asmens psichologinė gerovė, tuo stipresnė jo amotyvacija.

Taip pat tyrime buvo įvertintos studentų akademinės motyvacijos sąsajos su psichologine gerove dirbančių ir nedirbančių studentų grupėse. Nustatyti akademinės motyvacijos ir psichologinės gerovės sąsajų panašumai abejose grupėse. Taip pat rasta dirbančių ir nedirbančių studentų grupių skirtumų. Nustatyta, kad nedirbančių studentų *vidinė motyvacija patirti stimuliaciją* didėja, didėjant tikslingumui, o dirbančių studentų grupėje *vidinė motyvacija patirti stimuliaciją* didėja, didėjant pasitenkinimui fizine sveikata. Dirbančių studentų grupėje nustatyta, kad kuo rečiau studentai patiria neigiamas emocijas, kuo labiau jie patenkinti savo fizine sveikata bei pragyvenimo lygiu, tuo stipresnė jų *vidinė pasiekimų motyvacija*. Taip pat nustatyta, kad kuo rečiau dirbantys studentai patiria neigiamas emocijas ir kuo labiau jie patenkinti savo fizine sveikata, tuo silpnesnė jų *išorinė introjekcinė motyvacija*. N nedirbančių studentų grupėje nustatyta, kad kuo labiau studentai patenkinti santykiais su artimaisiais tuo didesnė jų *vidinė motyvacija žinoti*.

Darbe įvertinus akademinės motyvacijos sąsajas su sociodemografiniais rodikliais, nustatyta, kad akademinė motyvacija nėra susijusi su studentų lytimi. Šiame darbe gauti rezultatai prieštarauja kitų autorių išvadoms, kad vyrų ir moterų akademinė motyvacija statistiškai reikšmingai skiriasi (Sivrikaya, 2019; Kusurkar et al., 2012; Brouse et al., 2010). Palyginus vyrų ir moterų psichologinę gerovę, gauti rezultatai parodė, kad vyrai labiau nei moterys patenkinti gyvenimu ir savimi bei fizine sveikata. Gauti rezultatai patvirtina kitų autorių gautus rezultatus (Bulotaitė et al., 2012), kad moterys dažniau nei vyrai, turi nusiskundimų sveikata ir prasčiau vertina savo fizinės sveikatos rodiklius. Taip pat tyrimo rezultatai parodė, kad vyrai, lyginant su moterimis, rečiau patiria neigiamas emocijas, įtampą, geriau geba įveikti kylantį stresą. Šio tyrimo rezultatai patvirtina kitų autorių (Ansari et al., 2013) gautus rezultatus, kad moterys dažniau nei vyrai patiria neigiamus jausmus, nerimą ir stresą.

Įvertinus bakalauro ir magistrantūros studijų studentų akademinę motyvaciją, nenustatyta statistiškai reikšmingų skirtumų. Tyrimo rezultatai prieštarauja kitų autorių (Brouse et al., 2010) gautiems rezultatams, kad randama akademinės motyvacijos skirtumų tarp skirtingų kursų studentų. Kiti autoriai nustatė (Brouse et al., 2010), kad žemesnio kurso studentai, pasižymi stipresne vidine ir išorine motyvacija, palyginus su aukštesnių kursų studentais. Šiame tyrime nerasta bakalauro ir magistrantūros studijų studentų psichologinės gerovės skirtumų. Kiti autoriai, tyrę studentų

psichologinę gerovę, nustatė, kad žemesnių kursų studentams būdinga žemesnė psichologinė gerovė nei aukštesnių kursų studentams (Bulotaitė et al., 2012; Walker, 2009; Grigorenko, 2009), tai prieštarauja šio tyrimo gautiems rezultatams. Žemesnių kursų studentai susiduria su sunkumais adaptuojantis prie naujų mokymosi sąlygų, perimant naują mokymosi modelį (Bulotaitė et al., 2012).

Tyrime nustatyta, kad pasitenkinimas gyvenimu ir savimi, tikslingumas, pasitenkinimas santykiais su artimaisiais susiję su studentų akademinė motyvacija ir yra ją prognozuojantys veiksniai. Šie rezultatai parodė, kad kuo labiau asmuo patenkintas gyvenimu ir savimi, kuo didesnis jo tikslingumas, tuo stipresnė jo akademinė motyvacija. Kuo labiau asmuo patenkintas santykiais su artimaisiais, tuo silpnesnė jo akademinė motyvacija.

Šio tyrimo ribotumai:

- nevienodo dydžio bakalauro ir magistrantūros studijų studentų imtys, dėl didelio grupių dydžio skirtumo gauti šių grupių lyginimai nereprezentuoja situacijos studentų populiacijoje;
- skirtingo dydžio vyrų ir moterų grupės, apylygės grupės atskleistų tikslesnius rezultatus.

Tolesniuose tyrimuose būtų galima įtraukti studentų akademinis pasiekimus ir įvertinti kaip jie siejasi su studentų akademinė motyvacija ir psichologine gerove. Taip pat būtų galima įvertinti kaip kinta studentų akademinė motyvacija priklausomai nuo jų požiūrio į studijų kokybę.

IŠVADOS

1. Įvertinus dirbančių ir nedirbančių studentų akademinę motyvaciją nenustatyta statistiškai reikšmingų skirtumų. Įvertinus dirbančių ir nedirbančių studentų psichologinę gerovę, nustatyti statistiškai reikšmingi psichologinės gerovės skirtumai dirbančių ir nedirbančių studentų imtyse, dirbantys studentai yra mažiau patenkinti savo fizine sveikata, negu nedirbantys studentai.
2. Įvertinus akademinės motyvacijos rūšių sąsajas su psichologinės gerovės sritimis visoje tiriamųjų imtyje nustatyta, kad:
 - kuo didesnis pasitenkinimas gyvenimu ir savimi, tarpasmeniniais santykiais, santykiais su artimaisiais, fizine sveikata, pragyvenimo lygiu bei kuo didesnis tikslingumas ir kontrolė, tuo stipresnė *vidinė motyvacija žinoti*;
 - kuo didesnis pasitenkinimas gyvenimu ir savimi, tarpasmeniniais santykiais, santykiais su artimaisiais, fizine sveikata, pragyvenimo lygiu bei kuo didesnis neigiamas emociingumas, tikslingumas ir kontrolė, tuo stipresnė *vidinė pasiekimų motyvacija*;
 - kuo didesnis pasitenkinimas gyvenimu ir savimi, pragyvenimo lygiu bei kuo didesnis tikslingumas ir kontrolė, tuo stipresnė *vidinė motyvacija patirti stimuliaciją*;
 - kuo didesnis pasitenkinimas gyvenimu ir savimi, tarpasmeniniais santykiais, santykiais su artimaisiais, fizine sveikata, pragyvenimo lygiu bei kuo didesnis neigiamas emociingumas ir tikslingumas, tuo stipresnė *išorinė identifikuota motyvacija*;
 - kuo didesnis neigiamas emociingumas ir pasitenkinimas fizine sveikata, tuo silpnesnė *išorinė introjekcinė motyvacija*;
 - kuo didesnis pasitenkinimas gyvenimu ir savimi, tarpasmeniniais santykiais, santykiais su artimaisiais, fizine sveikata, pragyvenimo lygiu bei kuo didesnis neigiamas emociingumas, tikslingumas ir kontrolė, tuo silpnesnė *amotyvacija*.Įvertinus akademinės motyvacijos sąsajas su psichologinės gerovės sritimis dirbančių ir nedirbančių studentų grupėse nustatyta, kad:
 - kuo didesnis nedirbančių studentų tikslingumas, tuo stipresnė *vidinė motyvacija patirti stimuliaciją*, kuo didesnis nedirbančių studentų pasitenkinimas fizine sveikata, tuo stipresnė *vidinė motyvacija patirti stimuliaciją*;
 - kuo didesnis neigiamas emociingumas ir pasitenkinimas fizine sveikata, tuo silpnesnė dirbančių studentų *išorinė introjekcinė motyvacija*;
 - kuo didesnis nedirbančių studentų pasitenkinimas santykiais su artimaisiais, tuo stipresnė jų *vidinė motyvacija žinoti*;

- kuo didesnis nedirbančių studentų neigiamas emocingumas, tuo stipresnė jų *vidinė pasiekimų motyvacija*.
3. Palyginus skirtingų sociodemografinių grupių akademinę motyvaciją ir psichologinę gerovę nustatyta, kad:
- nerasta akademinės motyvacijos skirtumų vyrų ir moterų grupėse;
 - vyrai jaučia didesnę pasitenkinimą gyvenimu ir savimi bei fizine sveikata, taip pat rečiau patiria neigiamas emocijas, nerimą, įtampą;
 - studentų akademinė motyvacija nėra susijusi su studijų pakopa;
 - studentų psichologinė gerovė nėra susijusi su studijų pakopa.
4. Nustatyta, kad pasitenkinimas gyvenimu ir savimi, tikslingumas, pasitenkinimas santykiais su artimaisiais statistiškai reikšmingai prognozuoja akademinę motyvaciją.

LITERATŪRA

1. Abramauskienė, J. ir Kirliauskienė, R. (2014). Muzikos pedagogo profesinio pasirinkimo motyvai ir jų kaita. *Pedagogika*, *113*(1), p. 45-57.
2. Ansari, W. El., Labeeb, S., Moseley, L., Kotb, S., & El-Houfy, A. (2013). Physical and psychological well-being of university students: survey of eleven faculties in Egypt. *International Journal of Preventive Medicine*, *4*(3), p. 293-310. PMID: PMC3634168
3. Artino, A. R., La Rochelle, J. S., & Durning, S. J. (2010). Second-year medical students motivational beliefs, emotions, and achievement. *Medical Education*, *44*, p. 1203–1212. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2923.2010.03712.x>
4. Bailey, T. H., & Phillips, L. J. (2015). The influence of motivation and adaptation on students' subjective well-being, meaning in life and academic performance. *Higher Education Research & Development*, *35* (2), 201–216. doi:10.1080/07294360.2015.1087474
5. Baker, S. R. (2004). Intrinsic, extrinsic, and amotivational orientations: Their role in university adjustment, stress, well-being, and subsequent academic performance. *Current Psychology*, *23*(3), 189–202. doi:10.1007/s12144-004-1019-9
6. Brouse, C. H., Basch, C. E., LeBlanc, M., McKnight, K. R., & Lei, T. (2010). College students' academic motivation: Differences by gender, class, and source of payment. *College Quarterly*, *13*(1), p.1-10
7. Bulotaitė, L., Pociūtė, B., Bliumas, R., Dovydaitytė, M. (2012). Socialinių mokslų studentų psichologinės gerovės, patiriamo streso ir subjektyvaus sveikatos vertinimo sąsajos. *Visuomenės sveikata*, *58*, p. 85-92.
8. Chen, H., Wong, Yu, C., Ran, M. & Gilson, C. (2009). Stress among Shanghai university students: the need for social work support. *Journal of Social Work*, *9*(3), p. 323-444. DOI: 10.1177/1468017309334845
9. Chow, H. P. H. (2007). Psychological well-being and scholastic achievement among university students in a Canadian Prairie City. *Social Psychology of Education*, *10*(4), 483–493. doi:10.1007/s11218-007-9026-y
10. Clark, M. H., & Schroth, C. A. (2010). Examining relationships between academic motivation and personality among college students. *Learning and Individual Differences*, *20*, p.19-24. <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2009.10.002>
11. Cooke, R., Bewick, B. M., Barkham, M., Bradley, M., & Audin, K. (2006). Measuring, monitoring and managing the psychological well-being of first year university students.

- British Journal of Guidance & Counselling*, 34(4), 505–517. doi:10.1080/03069880600942624
12. Curtis, S. (2007). Students' perceptions of the effects of term-time paid employment. *Education + Training*, 49(5), p. 380–390. <https://doi.org/10.1108/00400910710762940>
 13. Čapienė, A., Merkienė, R. (2014). Studentų motyvavimo veiksniai ir priemonės, užtikrinančios aktyvų dalyvavimą verslumo ugdymo praktikoje. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development, Scientific Journal*, 36(2), p. 244-254. DOI: 10.15544/mts.2014.022
 14. Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2008). Facilitating optimal motivation and psychological wellbeing across life's domains. *Canadian Psychology*, 49, p. 14–23. <https://doi.org/10.1037/0708-5591.49.1.14>
 15. Dodge, R., Daly, A. P., Huyton, J., & Sanders, L. D. (2012). The challenge of defining wellbeing. *International Journal of Wellbeing*, 2(3), p. 222-235. <https://doi.org/10.5502/ijw.v2i3.4>
 16. Elfrink, T. R., Goldberg, J. M., Schreurs, M. G., Bohlmeijer, E. T., & Clarke, A. M., (2016). Positive educative programme: A whole school approach to supporting children's well-being and creating a positive school climate: a pilot study. *Psychology, Health & Technology*, 117(2), p. 215-230. <https://doi.org/10.1007/s10212-018-0406-9>
 17. Emadpoor, L., Lavasani, M. G., & Shahcheraghi, S. M. (2016). Relationship between perceived social support and psychological well-being among students based on mediating role of academic motivation. *International journal of mental health and addiction*, 14, p. 284-290. <https://doi.org/10.1007/s11469-015-9608-4>
 18. Furmonavičius, T. (2001). Gyvenimo kokybės tyrimai medicinoje. *Biomedicina Nr. 2*, p. 128-132. Kauno medicinos universitetas.
 19. Ginevičius, R., Korsakienė, R., Stankevičienė, A., (2004). Akademinio jaunimo motyvacija studijuojant: teoriniai ir praktiniai aspektai. *Tiltai*, 2, p. 97-103.
 20. Grigorenko, E .Yu. (2009). Student's psychological well-being and its determinants. *Problems of Territory's Development*, 4, p. 98-105.
 21. Huie, F. C., Winsler, A., & Kitsantas, A. (2012). Employment and first-year college achievement: the role of self-regulation and motivation. *Journal of Education and Work* 27(1), p. 110-135. doi:10.1080/13639080.2012.718746
 22. Jovaiša, L. (1996). *Edukologijos įvadas*. Kaunas.
 23. Kairys, A., Bagdonas, A., Linauskaitė, A., Pakalniškienė, V. (2013a). *LPGS Lietuviškoji psichologinės gerovės skalė: naudojimo vadovas*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.

24. Kairys, A., Liniauskaitė, A., Bagdonas, A., Pakalniškienė, V. (2013b). Lietuvos gyventojų reprezentatyvios imties psichologinės gerovės struktūra. *Psichologija*, 48, p. 7-19.
25. Kairys, A., Liniauskaitė, A., Brazdeikienė, L., Bakševičius, L., Čepienė, R., Mažeikaitė-Gylienė, Ž., Rugevičius, M., Žakaitienė, A., Žakaitis, P. (2017). Studentų akademinės motyvacijos skalės (SAMS-21) struktūra. *Psichologija*, 55, p. 41-55. <https://doi.org/10.15388/Psichol.2013.1.2629>
26. Kaliatkaitė, J., Bulotaitė, L. (2014). Gerovės samprata sveikatos moksluose ir psichologijoje: tyrimai, problemos ir galimybės. *Visuomenės sveikata*, 64, p. 9-24.
27. Kaufman, J. C., Agars, M. D., & Lopez-Wagner, M., C. (2008). The role of personality and motivation in predicting early college academic success in non-traditional students at a Hispanic-serving institution. *Learning and Individual Differences*, 18(4), p. 492-496. <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2007.11.004>
28. Kavaliauskienė, A. (2009). Psichologiniai darbuotojų gerovės aspektai ir jų ryšys su ketinimu išeiti iš darbo. Magistro baigiamasis darbas, Vytauto Didžiojo universitetas, Kaunas.
29. Kazlauskas, E., Želvienė, P. (2013). Psichologinės gerovės sąsajos su patirtais stresoriais, subjektyviai vertinama sveikata ir sociodemografiniais veiksniais. *Visuomenės sveikata*, 4(63), p. 96-103.
30. Keyes, C. L. M., Shmotkin, D., & Ryff, C. D. (2002). Optimizing well-being: The empirical encounter of two traditions. *Journal of Personality and Social Psychology*, 82(6), p. 1007–1022. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.82.6.1007>
31. Komarraju, M., & Karau, S. J. (2005). The relationship between the big five personality traits and academic motivation. *Personality and Individual Differences*, 39, p. 557-567. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2005.02.013>
32. Kusrkar, R. A., Ten Cate, Th. J., Vos, C. M. P., Westers, P. & Croiset, G. (2012). How motivation affects academic performance: a structural equation modelling analysis. *Advances in Health Science Education*, 18, 57-69. doi: 10.1007/s10459-012-9354-3
33. Lederman, D. (2009). The Impact of Student Employment. Prieiga internetu: <https://www.insidehighered.com/news/2009/06/08/impact-student-employment>.
34. Lee, P. L., & Pang, V. (2014). The influence of motivational orientations on academic achievement among working adults in continuing education. *International Journal of Training Research*, 12(1), 5–15. doi:10.5172/ijtr.2014.12.1.5
35. Lemme, B. H. (2003). Suaugusiojo raida. Poligrafija ir Informatika.

36. Leščinskienė, D., Balynienė, R., Kankevičienė, L. (2016). Studentų mokymosi motyvacijos tyrimas: Alytaus kolegijos atvejis. p. 120-126.
37. Liniauskaitė, A., Kairys, A., Urbanavičiūtė, A., Bagdonas, A., Pakalniškienė, V. (2012). Suaugusiųjų psichologinės gerovės sąsajos su socialiniais ir demografiniais kintamaisiais. *Tiltai*, 3, p. 35-53.
38. Lopez-Torres Hidalgo, J., Bravo, B. N., Martkñez, I. P., Pretel, F. A., Postigo, J. M. L., & Rabadin, F. E. (2010). Psychological Well-Being, Assessment Tools and Related Factors. Psychological Well-Being. *Hauppauge: Nova Science Publishers*, p. 77–113.
39. Maynard, D. C. & Feldman D. C. (2011). Underemployment. Psychological, Economic and social challenges. *Springer science+business media*. DOI 10.1007/978-1-4419-9413-4
40. Marsh, H. W., Craven, R. G., Hinkley, J. W., & Debus, R. L. (2003). Evaluation of the BigTwo-Factor Theory of academic motivation orientations: An evaluation of jinglejangle fallacies. *Multivariate Behavioral Research*, 38, p. 189–224. https://doi.org/10.1207/S15327906MBR3802_3
41. McKee-Ryan, F., Song, Z., Wanberg, C. R., & Kinicki, A. J. (2005). Psychological and Physical Well-Being During Unemployment: A Meta-Analytic Study. *Journal of Applied Psychology*, 90(1), p. 53-76. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.90.1.53>
42. Miquelon, P., & Vallerand, R. (2008). Goal motives, well-being, and physical health: an integrative model. *Canadian Psychology*, 49, p. 241–249. <https://doi.org/10.1037/a0012759>
43. Newstead, S. E., & Hoskins, S. (2000). Encouraging student motivation. A handbook for teaching and learning in higher education. London, Kogan Page, p. 70–82.
44. Nonis, S. A., & Hudson, G. I. (2006). Academic performance of college students: influence of time spent studying and working. *Journal of Education for Business*, 81(3), p. 151-159. <http://dx.doi.org/10.3200/JOEB.81.3.151-159>
45. Norrish, J., Williams, P., O'Connor, M., & Robinson, J. (2013). An applied framework for positive education. *International Journal of Wellbeing*, 3, p. 147–161. <https://doi.org/10.5502/ijw.v3i2.2>
46. Omar, S., Jain, J., & Noordin, F. (2012). Motivation in learning and happiness among low science achievers of polytechnic institution: an exploratory study. *Social and Behavioral Sciences*, 90, p. 702-711. doi: 10.1016/j.sbspro.2013.07.143
47. Ouweneel, E., LeBlanc, P. M., & Schaufeli, W. B. (2011). Flourishing students: A longitudinal study on positive emotions, personal resources, and study engagement. *The Journal of Positive Psychology*, 6, p. 142–153. <https://doi.org/10.1080/17439760.2011.558847>

48. Phillips, S. J., Sen, D. & McNamee, R. (2008). Risk factors for work-related stress and health in head teachers. *Occupational Medicine*, 58, p. 584-586. doi:10.1093/occmed/kqn112
49. Poteliūnienė, S. (2018). Pirmo kurso būsimųjų sporto pedagogų akademinė motyvacija ir pasitenkinimas studijomis, *Pedagogika*, 129(1), p. 234–249. <https://doi.org/10.15823/p.2018.16>
50. Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68-78. doi:10.1037/0003-066x.55.1.68
51. Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2001). On happiness and human potentials: a review of research on hedonic and eudaimonic well-being. *Annual review of Psychology*, 52, p. 141–166. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.52.1.141>
52. Ryff, C. D. (1995). Psychological well-being in adult life. *Current Directions in Psychological Science*, 4(4), p. 99-104. doi:10.1111/1467-8721.ep10772395
53. Ryff, C. D., & Singer, B. (2002). From social structure to biology. Integrative science in pursuit of human health and well-being. *Handbook of positive psychology*.- Oxford: Oxford University Press.
54. Siu, O. L., Bakker, A. B., & Jiang, X. (2013). Psychological capital among university students: relationship with study engagement and intrinsic motivation. *Journal of Happiness Studies*, 15, p. 979-994. <https://doi.org/10.1007/s10902-013-9459-2>
55. Sivrikaya, A. H. (2019). The relationship between academic motivation and academic achievement of the students. *Asian Journal of Education and Training*, 5(2), p. 309-315. DOI:10.20448/journal.522.2019.52.309.315
56. Susnienė, D., Jurkauskas, A. (2009). The Concepts of Quality of Life and Happiness – Correlation and Differences. *Engineering Economics*, 3.
57. Šarakauskienė, Ž., Bagdonas, A. (2011). Vyresnių klasių mokinių psichologinės gerovės prognostiniai kintamieji. *Psichologija*, 44, p. 7-21. Vilniaus universitetas. <https://doi.org/10.15388/Psichol.2011.44.2551>.
58. Šilinskas, G., Žukauskienė, R. (2004). Subjektyvios gerovės išgyvenimas ir su juo susiję veiksniai vyrų imtyje. *Psichologija*, 30, p. 1-12. <https://doi.org/10.15388/Psichol.2004..4347>
59. Tamulienė, R. (2014). Dirbančių ir nedirbančių studentų paramos poreikių skirtumai: koleginių studijų atvejis. *Mokslo taikomieji tyrimai Lietuvos kolegijose*. 2013/2014/ 10.

60. Tanaka, M., Mizuno, K., Fukuda, S., Tajima, S., & Watanabe, Y. (2009). Personality traits associated with intrinsic academic motivation in medical students. *Blackwell Publishing Ltd. Medical Education*, 43, p. 384-387. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2923.2008.03279.x>.
61. Vyriausybės strateginis analizės centas. (2016). Lietuvos aukštojo mokslo situacija: dirbantys studentai ir žemas tarptautiškumas. Prieiga internetu: <https://strata.gov.lt/lt/naujienos/8-naujienos/279-lietuvos-aukstojo-mokslo-situacija-dirbantys-studentai-ir-zemas-tarptautiskumas>.
62. Wach, F. S., Karbach, J., Ruffing, S., Brünken, R., & Spinath, F. M. (2016). University students' satisfaction with their academic studies: personality and motivation matter. *Frontiers in Psychology*, 7(55). <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2016.00055>
63. Walker, Ch. J. (2009). A Longitudinal Study on the Psychological Well-Being of College Students. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.11.290>
64. Wilkesmann, U., Fischer, F., & Virgilito, A. (2012). Academic motivation of students – the German case. *Discussion papers des Zentrums für Hochschulbildung technische Universität Dortmund*. <http://dx.doi.org/10.17877/DE290R-3281>
65. Wlodkowski, R. J., & Ginsberg, M. B. (2017). Enhancing adult motivation to learn. A comprehensive guide for teaching all adults.
66. Zahoor, Z. (2015). A comparative study of psychological well-being and job satisfaction among teachers. *Indian Journal of Health and Wellbeing*, 6(2), p. 181-184.

SANTRAUKA

Neringa Lekavičiūtė. *Dirbančių ir nedirbančių studentų akademinė motyvacija ir psichologinė gerovė.* Psichologijos studijų programos magistro baigiamasis darbas. Darbo vadovė prof. dr. Audronė Liniauskaitė, Klaipėdos universitetas: Klaipėda, 2020 – 54 psl.

Šiame darbe buvo siekiama patikrinti ar akademinė motyvacija siejasi su studentų psichologine gerove, įvertinti darbo įtaką studentų akademinei motyvacijai ir psichologinei gerovei.

Šiame tyrime dalyvavo 163 Lietuvos universitetų studentai. Iš jų 103 moterys ir 60 vyrų. 143 bakalauro studijų studentai ir 20 magistrantūros studijų studentų. Tyrimo dalyvių amžius nuo 18 m. iki 31 m. Tyrime naudoti metodai: Studentų akademinės motyvacijos skalė (SAMS-21), kurios autoriai Kairys, Liniauskaitė, Brazdeikienė, Bakševičius, Čepienė, Mažeikaitė-Gylienė, Rugevičius, Žakaitienė ir Žakaitis; Lietuviškoji psichologinės gerovės skalė jaunimui (LPGS-J), kurios autoriai Kairys, Bagdonas, Liniauskaitė, Pakalniškienė; demografinių duomenų anketa.

Tyrimo metu nenustatyta akademinės motyvacijos sąsajų su studentų darbu studijų laikotarpiu. Tačiau nustatyta, kad dirbantys studentai yra mažiau patenkinti savo fizine sveikata. Analizuojant tyrimo rezultatus, nenustatyta akademinės motyvacijos sąsajų su studentų lytimi ir studijų pakopa. Taip pat nerasta psichologinės gerovės sąsajų bakalauro ir magistrantūros studijų studentų grupėse. Lyginant moterų ir vyrų psichologinę gerovę, nustatyta, kad vyrai yra labiau patenkinti gyvenimu ir savimi, fizine sveikata, rečiau patiria neigiamas emocijas. Tyrimo rezultatai parodė, kad dirbančių ir nedirbančių studentų akademinė motyvacija siejasi su jų psichologine gerove, didėjant ar mažėjant psichologinės gerovės reiškiniams, taip pat didėja ar mažėja akademinė motyvacija. Analizuojant, kurie veiksniai gali prognozuoti studentų akademinę motyvaciją, nustatyta, kad akademinę motyvaciją prognozuoja šie veiksniai: pasitenkinimas gyvenimu ir savimi, tikslingumas, pasitenkinimas santykiais su artimaisiais.

Raktiniai žodžiai: akademinė motyvacija, psichologinė gerovė.

Darbą sudaro: titulinis lapas, turinys, įvadas, literatūros apžvalga, tiriamoji dalis, tyrimo rezultatai, tyrimo rezultatų aptarimas, išvados, literatūros sąrašas, santraukos (lietuvių ir anglų kalbomis), 2 priedai, 5 paveikslėliai ir 14 lentelių.

SUMMARY

Neringa Lekavičiūtė. *Academic motivation and psychological well-being of employed and unemployed students.* Master Thesis in Psychology. Supervisor prof. dr. Audronė Liniauskaitė, Klaipėda University: Klaipėda, 2020 – 54 p.

The aim of this study is to verify whether academic motivation is related to the psychological well-being of students and to assess the impact of work on academic motivation and psychological well-being.

This study involves 163 students from various Lithuanian universities. The sample of students consists of 103 women and 60 men. Of these are 143 bachelor's students and 20 master's students. The study participants are aged between 18 and 31 years. The study was conducted using these methods: Student Academic Motivation Scale (SAMS-21), the authors of which are Kairys, Liniauskaitė, Brazdeikienė, Bakševičius, Čepienė, Mažeikaitė-Gylienė, Rugevičius, Žakaitienė and Žakaitis; Lithuanian Psychological Well-being Scale designed for Young People (LPGS-J), the authors of which are Kairys, Bagdonas, Liniauskaitė, Pakalniškienė; demographic data profile.

The results of the study show that there was no link between students academic motivation and the fact if the student was employed or not while studying. Employed students were found to be less satisfied with the overall sense of their physical health compared to unemployed students. No correlation between academic motivation and students' gender or their academic degree has been found. Also no link between bachelor's and master's student groups and their psychological well-being was identified in the study. When comparing psychological well-being of women and men, it was found that men were more satisfied with themselves, their physical health and also their life in general, and were less likely to experience negative emotions. The results of the study show that the academic motivation of employed and unemployed students is related to their psychological well-being, - when the students psychological well-being is increasing or decreasing, their academic motivation is also increasing or decreasing. When analyzing which factors could predict students' academic motivation, it was found that the sense of satisfaction in one's life and one's self, the factor of expediency and the sense of satisfaction in one's relationships with close relatives and loved ones can be good predictors of academic motivation.

Keywords: academic motivation, psychological well-being.

The paper consists of: cover sheet, contents list, introduction, literature review, the research, research results, discussion of research findings, conclusions, literature list, summaries (in Lithuanian and English), 2 annexes, 5 pictures and 14 tables.

PRIEDAI

1 priedas.

Gerbiamas (-a) studente,

Esu Klaipėdos universiteto pedagoginės psichologijos magistrantūros studijų programos studentė Neringa Lekavičiūtė. Šiuo metu rašau baigiamąjį darbą tema „Studijų laikotarpiu dirbančių ir nedirbančių studentų akademinė motyvacija ir psichologinė gerovė“. Prašau kuo nuoširdžiau įvertinti pateiktus teiginius. Anketa anonimiška ir gauti duomenys bus panaudoti tik šiame moksliniame darbe.

1. Lytis
 - a) Moteris
 - b) Vyras

2. Amžius
.....

3. Studijų pakopa
 - a) Bakalauro studijos
 - b) Magistrantūros studijos

4. Studijų kryptis
 - a) Sveikatos mokslų
 - b) Humanitarinių mokslų
 - c) Technikos ir technologijų mokslų
 - d) Socialinių mokslų
 - e) Gamtos mokslų
 - f) Kita

5. Studijų kursas
.....

6. Šiuo metu dirbate
 - a) Dirbu
 - b) Nedirbu

Žmonės studijuoja universitete dėl įvairių priežasčių. Atsakykite, kiek svarbi Jums kiekviena iš toliau pateiktų priežasčių. Pažymėkite, kiek kiekvienas teiginys tinka Jums, naudodamiesi šia skale:

1. *Visiškai nepritariu*

2. *Nepritariu*

3. *Labiau nepritariu nei pritariu*

4. *Nei pritariu, nei nepritariu*

5. *Labiau pritariu nei nepritariu*

6. *Pritariu*

7. *Visiškai pritariu*

Aš studijuojau universitete, ...	Pritarimo teiginiui laipsnis						
1....kad sužinočiau kažką naujo	1	2	3	4	5	6	7
2....nes aukštasis išsimokslinimas svarbus mano profesinei ateičiai	1	2	3	4	5	6	7
3....nes man patinka įveikti sunkias užduotis, kurias gaunu paskaitų metu	1	2	3	4	5	6	7
4....nes jausčiausi kaltas (-a), jei nesimokyčiau	1	2	3	4	5	6	7
5....nes universitete smagu	1	2	3	4	5	6	7
6....kad vėliau gaučiau prestižinį darbą	1	2	3	4	5	6	7
7....nors iš tikro nežinau kodėl	1	2	3	4	5	6	7
8....nes man patinka išmokti naujų dalykų	1	2	3	4	5	6	7
9....nes čia galiu išmokti to, kas man bus svarbu ateityje	1	2	3	4	5	6	7
10... nes man patinka įrodyti sau, kad galiu įveikti tai, kas rodėsi neįveikiama	1	2	3	4	5	6	7
11.... dėl to, kad jaučiu pareigą mokytis	1	2	3	4	5	6	7
12... nes čia yra daug įtraukiančių užsiėmimų	1	2	3	4	5	6	7
13... kad nenuvilčiau man svarbių žmonių	1	2	3	4	5	6	7
14... nors čia tik švaistau savo laiką	1	2	3	4	5	6	7
15... kad plėščiau savo žinias ir įgūdžius man įdomiose srityse	1	2	3	4	5	6	7
16...nes studijos padės man pasiekti to, ko trokštu	1	2	3	4	5	6	7
17... nes galiu viską atlikti vis tobuliau	1	2	3	4	5	6	7
18...nes mane graužtų sąžinė, jei nesimokyčiau	1	2	3	4	5	6	7
19... nes čia patiriu daug gerų emocijų	1	2	3	4	5	6	7
20 ... kad vėliau galėčiau užimti aukštą padėtį visuomenėje	1	2	3	4	5	6	7
21... nors iš tikro nėra didelio skirtumo studijuosiu ar ne	1	2	3	4	5	6	7

Lietuviška psichologinės gerovės skalė jaunimui

Nepildykite klausimyno, neperskaityę pildymo instrukcijos

Prašome kiekvieną teiginį atidžiai perskaityti ir apibraukti **tik vieną** atsakymą, kuris labiausiai atitinka Jūsų sutikimą ar nesutikimą su tuo teiginiu.

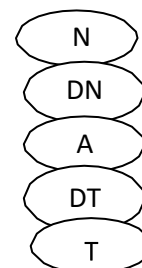
Apibraukite **N** (*Tikrai ne*), jei teiginys Jums visiškai netinka.

Apibraukite **DN** (Daugiau *Ne*, negu *Taip*), jei teiginys šiek tiek netinka.

Apibraukite **A** (Nei *Ne*, nei *Taip*), jei negalite apsispręsti arba abejojate.

Apibraukite **DT** (Daugiau *Taip* negu *Ne*), jei teiginys šiek tiek tinka.

Apibraukite **T** (*Tikrai taip*), jei teiginys Jums visiškai tinka.

Jūsų atsakymai į toliau pateiktus teiginius nėra nei teisingi, nei klaidingi, jie tiesiog atspindi Jūsų patirtį ir požiūrį į save bei tam tikras gyvenimo sritis. Jokio specialaus pasirengimo atsakymams nereikia – atsakykite atvirai, nuoširdžiai ir kuo tiksliau pasirinkite Jums tinkamą atsakymą. Įvertinkite kiekvieną teiginį. Įsitikinkite, kad Jūsų atsakymas pažymėtas tinkamoje vietoje. Jei suklydote arba apsigalvojote, pažymėtą atsakymą užbraukite ženkle “X”. Paskui apibraukite Jums tinkamą atsakymo variantą.

1	Apskirtai jaučiuosi laimingas (-a).	N	DN	A	DT	T
2	Mano gyvenimo tikslai aiškūs	N	DN	A	DT	T
3	Esu patenkintas (-a) santykiais su draugais	N	DN	A	DT	T
4	Gera jaučiuosi gyvendamas (-a) Lietuvoje.	N	DN	A	DT	T
5	Dažniausiai man atrodo, kad esu nevykėlis (-ė)	N	DN	A	DT	T
6	Manau esąs (-anti) stiprus žmogus	N	DN	A	DT	T
7	Man dažnai ką nors skauda	N	DN	A	DT	T
8	Mano finansinė padėtis gera	N	DN	A	DT	T
9	Bendravimas su artimaisiais man kelia įtampą	N	DN	A	DT	T
10	Esu optimistas (-ė).	N	DN	A	DT	T
11	Mano nuotaikos dažnai kinta	N	DN	A	DT	T
12	Esu patenkintas (-a) galimybėmis realizuoti savo gyvenimo tikslus	N	DN	A	DT	T
13	Mano pajamos garantuoja man saugumą	N	DN	A	DT	T
14	Manau, su manimi per dažnai elgiamasi neteisingai	N	DN	A	DT	T
15	Man malonu leisti laiką su artimaisiais	N	DN	A	DT	T
16	Turiu mažai priežasčių džiaugtis gyvenimu	N	DN	A	DT	T
17	Kaskart stengiuosi įžvelgti teigiamą reikalo pusę	N	DN	A	DT	T
18	Nepritampu prie savo aplinkos žmonių	N	DN	A	DT	T
19	Esu patenkintas (-a) galimybėmis kontroliuoti savo gyvenimą	N	DN	A	DT	T

20	Jaučiuosi gerai būdamas (-a) Lietuvos piliečiu (-e).	N	DN	A	DT	T
21	Gyvenimas man atrodo beprasmis	N	DN	A	DT	T
22	Esu organizuotas žmogus	N	DN	A	DT	T
23	Jaučiuosi reikalingas (-a) aplinkiniams	N	DN	A	DT	T
24	Palyginti su kitais, lengvai įveikiu stresą	N	DN	A	DT	T
25	Mane tenkina turimos gyvenimo sąlygos	N	DN	A	DT	T
26	Manau esu sveikesnis (-ė) nei dauguma žmonių	N	DN	A	DT	T
27	Mano gyvenimas nuobodus	N	DN	A	DT	T
28	Esu patenkintas (-a) savo pasiekimais	N	DN	A	DT	T
29	Man sunku užmegzti artimus santykius	N	DN	A	DT	T
30	Jaučiuosi dvasiškai stiprus (-i)	N	DN	A	DT	T
31	Dažnai sergu	N	DN	A	DT	T
32	Esu patenkintas (-a) savo pajamomis	N	DN	A	DT	T
33	Mano šeima yra mano ramstis	N	DN	A	DT	T
34	Apskritai jaučiuosi puikiai	N	DN	A	DT	T
35	Gyvenime turiu per mažai galimybių atsiskleisti	N	DN	A	DT	T
36	Visuomet siekiu užsibrėžtų tikslų	N	DN	A	DT	T
37	Nėra tokių žmonių, kuriems galėčiau pasiguosti	N	DN	A	DT	T
38	Dažnai patiriu džiaugsmą	N	DN	A	DT	T
39	Mano kasdienės veiklos yra nereikšmingos	N	DN	A	DT	T
40	Esu nepriklausomas (-a) nuo kitų	N	DN	A	DT	T
41	Mano fizinė sveikata puiki	N	DN	A	DT	T
42	Gyvenimu esu patenkintas (-a)	N	DN	A	DT	T
43	Dažnai jaučiuosi pavargęs (-usi)	N	DN	A	DT	T
44	Manau, kad sugebu kontroliuoti savo jausmus ir elgesį	N	DN	A	DT	T
45	Abejoju, ar galiu pasitikėti savo šeima	N	DN	A	DT	T
46	Manau esąs (-anti) laimingesnis (-ė) nei dauguma žmonių	N	DN	A	DT	T
47	Dažnai jaučiuosi nedarbingas (-a)	N	DN	A	DT	T
48	Yra žmonių, kuriems aš tikrai rūpiu	N	DN	A	DT	T
49	Pagal pragyvenimo lygį priskiriu save neturtingiesiems	N	DN	A	DT	T
50	Jaučiuosi gerbiamas (-a) aplinkinių	N	DN	A	DT	T
51	Nuolat jaučiu įtampą	N	DN	A	DT	T
52	Gyvenu visavertį gyvenimą	N	DN	A	DT	T
53	Turiu per mažai artimų draugų	N	DN	A	DT	T
54	Galiu kontroliuoti savo gyvenimą	N	DN	A	DT	T
55	Palyginęs (-usi) savo gaunamą atlygį su kitų, jaučiuosi nevykėlis (-ė)	N	DN	A	DT	T
56	Apie save esu geros nuomonės	N	DN	A	DT	T
57	Dažnai būnu nervingas (-a)	N	DN	A	DT	T
58	Giminystės ryšiai man labai svarbūs	N	DN	A	DT	T
59	Dažnai būnu prislėgtas (-a)	N	DN	A	DT	T
60	Jaučiu pasitenkinimą savo atliekama veikla	N	DN	A	DT	T
61	Nuolat jaučiuosi vienišas (-a)	N	DN	A	DT	T
62	Esu patenkintas (-a) daugeliu savo savybių	N	DN	A	DT	T
63	Jaučiuosi nepritapęs (-usi) šioje visuomenėje	N	DN	A	DT	T
64	Man pavyksta susitvarkyti su iškylančiomis problemomis	N	DN	A	DT	T
65	Gyvenime nuolat kuo nors nusiviliu	N	DN	A	DT	T
66	Gerai susidoroju su savo kasdienėmis pareigomis	N	DN	A	DT	T
67	Esu patenkintas (-a) savimi	N	DN	A	DT	T

68	Mane slegia kasdienė rutina	N	DN	A	DT	T
69	Yra daug žmonių, su kuriais bet kada galiu atvirai pasikalbėti	N	DN	A	DT	T

Dėkoju už Jūsų atsakymus.

Duomenų skirstinio normalumo patikrinimas

15 lentelė. Akademinės motyvacijos skalės ir jos subskalių skirstinio normalumo patikrinimas

Akademinės motyvacijos subskalės	Shapiro – Wilk hipotezė		Asimetrijos koeficientas	Eksceso koeficientas
	Statistika	p reikšmė		
Vidinė žinoti	0,948	0,000	-0,510	-0,293
Vidinė pasiekimų	0,958	0,000	-0,616	0,065
Vidinė patirti stimuliaciją	0,960	0,000	-0,547	-0,098
Išorinė identifikuota	0,949	0,000	-0,660	0,400
Išorinė introjekcinė	0,974	0,004	-0,400	-0,260
Išorinė reguliacija	0,921	0,000	-0,847	0,234
Amotyvacija	0,921	0,000	0,257	-1,091
Akademinės motyvacijos skalė	0,992	0,594	-0,058	-0,534

16 lentelė. Psichologinės gerovės skalės ir jos subskalių skirstinio normalumo patikrinimas

Psichologinės gerovės subskalės	Shapiro – Wilk hipotezė		Asimetrijos koeficientas	Eksceso koeficientas
	Statistika	p reikšmė		
Pasitenkinimas gyvenimu ir savimi	0,970	0,002	-0,320	0,636
Neigiamas emocijumas	0,982	0,030	-0,182	-0,443
Tikslingumas	0,971	0,002	-0,338	0,607
Pasitenkinimas tarpasmeniniais santykiais	0,977	0,008	-0,094	-0,005
Pasitenkinimas santykiais su artimaisiais	0,927	0,000	-0,163	-0,917
Kontrolė	0,980	0,023	-0,030	0,671
Pasitenkinimas fizine sveikata	0,978	0,012	0,006	-0,506
Pasitenkinimas pragyvenimo lygiu	0,973	0,003	-0,103	0,076
Psichologinės gerovės skalė	0,966	0,001	0,262	-0,206